№2(30) (2026 ж. Ақпан/Февраль 2026 г.)

АНМЕТ IZBASARLARY BAITURSYNULY

Республикалық ғылыми–әдістемелік журналы

"Ұстаз – жүректен жол тапқан шырақ пен шамшырақ."

Мектеп директоры, педагогика ғылымдарының магистрі, «Энергетика саласындағы әйелдер көшбасшылығы» EMBA магистрі

"Сенім" элитарлық мектеп–бала бақша кешені"

Муканова Гульмира Сагингалиевна

«AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY» республикалық ғылыми-әдістемелік журналының **№2(30) (2026 ж. Ақпан)** шығарылымы.
Выпуск **№2(30) (Февраль 2026 г.)** республиканского научно-методического журнала **«AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY».**

QR-кодты сканерлеу арқылы «AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY» ғылыми-әдістемелік журналының куәлігін көре аласыз.
Отсканировав QR-код, вы сможете увидеть свидетельство научно-методического журнала "AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY".

Басылымның кезеңділігі - айына 3 рет шығады

№ KZ22VPY00060452 есепке қоюы туралы
КУӘЛІК

Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі Ақпарат комитетінде берілген

Периодичность издания — 3 раза в месяц.

СВИДЕТЕЛЬСТВО
о постановке на учет № KZ22VPY00060452

Выдано Комитетом информации Министерства информации и общественного развития Республики Казахстан

ТАҚЫРЫПТЫҚ БАҒЫТЫ:
тіл білімі мен әдебиеттану мәселелері, ұлттық құндылықтар және білім, ғылыми-әдістемелік ізденістер, педагогикалық тәжірибе және инновация, рухани жаңғыру және тәлім-тәрбие, ақпараттық-сараптамалық материалдар, Ахметтану және тарихи-ғылыми зерттеулер.

ТЕМАТИЧЕСКОЕ НАПРАВЛЕНИЕ:
вопросы языкознания и литературоведения, национальных ценностей и образования, научно-методических изысканий, педагогического опыта и инноваций, духовного возрождения и воспитания, информационно-аналитических материалов, Ахметоведения и историко-научных исследований.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
Бас редактор:/Главный редактор: Баянды Ерлан
Дүйсенбекова Б.Н. – биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Қарағанды медицина университеті
Дүзбаева Н.М. – биология ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті
Каскарбаева Б.Б. – педагог-шебер
Қасқабаева Ф.С. – педагог-шебер
Есенова Ш.Б. – педагог-зерттеуші
Иманбек Ә.О. – жаратылыстану ғылымдарының магистрі
Алшынов А.Ә. – жаратылыстану ғылымдарының магистрі
Корректор / корректор: Кәкіш Мерей Ертайқызы
Жауапты хатшы / ответственный секретарь: Есбергенов Айдын Ардақұлы

Материалдардың анықтығына авторлар жауапты болады.
Редакция материалдарды қабылдамауға құқылы.

Ответственность за достоверность материалов несут авторы. Редакция оставляет за собой право отклонять материалы.

«AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY» ғылыми-әдістемелік журналының авторларға арналған ережелерімен QR-кодты сканерлеу арқылы таныса аласыз.
С правилами для авторов научно-методического журнала «AHMET BAITURSYNULY IZBASARLARY» вы можете ознакомиться, отсканировав QR-код.

Мазмұны / Содержание

Муканова Г.С. Мектепті трансформациялау: дәстүрлі модельден инновациялық модельге көшу 5
Жанбырбаева Г.Е. Применение искусственного интеллекта на уроках русского языка 7
Сейткалиева М.М. Бастауыш сыныптарда сын тұрғысынан ойлау технологиясын қолдану 8
Шибалаева К.К. Авторская программа: «Занимательные игры на переменах» 14
Блгалиева А.С. ИИ в исследовательской деятельности на уроках английского языка: креативность, критическое мышление и цифровая грамотность 16
Ғалымова Н.Р. Микрозелень как доступный источник функционального питания в домашних условиях..... 19
Мұхитова А.Қ. Қазақ тілі сабағында пәндермен кіріктірілген тапсырмаларды ұйымдастыру тәжірибесі 22
Култаева А.У. «Особенности использования ИКТ технологий в обучении в начальных классах»..... 24
Жумахметова Б.К. Creating a comfortable language environment in english lessons as a condition for effective learning 26
Куйкенова Ж.К. “Как помочь морским животным сохранить их дом – чистое море». 29
Жеңісова С.Ж. «Инновационные тренды в изучении биологии»..... 31
Галимова Д.Р. «Использование искусственного интеллекта в обучении детей с особыми образовательными потребностями на уроке» 32
Абдрахманова Д.О. «Примеры успешного использования цифровых технологий и сингапурских методик на разных этапов уроков» 34
Бекет А. «Почему ребёнок плачет в школе: не проблема, а сигнал» 37
Нургазиева В.Т. Педагогические технологии для поколений Z и Alpha на уроках русского языка и литературы 38
Қараменова Ф.С. «Тарих сабағында тарихи дерекпен жұмыс жасаудың әдістемелік негіздері»..... 40
Мағзомова Н.К. Differentiation in english lessons in a multicultural and mixed-proficiency classroom..... 43
Келдиянова А.С. «Введение искусственного интеллекта и нейронных сетей в обучении начальных классах» 45
Сексенбаев К.Д. Развитие читательской грамотности на уроках русского языка и литературы 47
Жансеитова А.К. Оқу сауаттылығын арттыруда мәтінмен жұмыс жүргізудің тиімді әдіс-тәсілдері..... 49
Калиева Г.Ж. Бастауыш сыныптарда сын тұрғысынан ойлау технологиясын қолдану 51
Сергалиева Т.Д. Заттар тобын санау және салыстыру 53
Есенгазиева М.К. Дыбыстық талдау 56
Бертагова А.Қ. «Құқықтық тәртіп және әлеуметтік жауапкершілік» 58
Усманова А.А. Біз не үйрендік не білеміз? 63
Диманова С.М. Таңғажайып ғаламшар (Н.А.Зайцев текшелерімен ойындар)..... 65
Контажибекова А.А., Аканова М.Х. Цифрлық әлем: информатика және жаңа технологиялар..... 67
Косдавлетова З.М. Үйде оқытылатын оқушыларға психологиялық қолдау: ата-ананың рөлі..... 69

Муканова Гульмира Сагингалиевна
Мектеп директоры, педагогика ғылымдарының магистрі,
«Энергетика саласындағы әйелдер көшбасшылығы» EMBA магистрі
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

МЕКТЕПТІ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ: ДӘСТҮРЛІ МОДЕЛЬДЕН ИННОВАЦИЯЛЫҚ МОДЕЛЬГЕ КӨШУ

(«Сенім» мектебі тәжірибесі негізінде)

Қазіргі жаһандану кезеңінде білім беру жүйесі терең мазмұндық және құрылымдық өзгерістерді бастан өткеруде. Ақпарат ағынының қарқындылығы, технологиялық прогресс, еңбек нарығындағы жаңа талаптар білім беру ұйымдарының қызметіне жаңаша көзқарас қалыптастыруды қажет етеді. Бүгінгі күні мектеп тек пәндік білім беретін мекеме ғана емес, ол – елдің интеллектуалдық капиталы қалыптасатын, құндылықтар жүйесі орнығатын, болашақ көшбасшылар тәрбиеленетін стратегиялық орта.

Ұзақ жылдар бойы қолданылып келген дәстүрлі оқыту жүйесі қатаң регламентке, бірыңғай стандартқа және мұғалімнің жетекші позициясына негізделді. Мұндай құрылым тәртіп пен академиялық жүйелілікті қамтамасыз етті. Алайда ол оқушының дербес ойлауын, бастамашылдығын, зерттеушілік қабілетін толық ашуға мүмкіндік бере бермеді. Сабақ үдерісінде білім алушы көбіне тыңдаушы рөлінде қалып, оқу материалы дайын күйінде ұсынылатын. Бағалау нәтижеге бағытталғанымен, жеке даму динамикасын терең талдауға жеткілікті деңгейде көңіл бөлінбеді.

Қазіргі талап мүлде өзгеше. Білім алушы – оқу үдерісінің белсенді қатысушысы, ал педагог – бағыттаушы, кеңесші және дамуға серіктес тұлға. Басқару шешімдері нақты деректер мен талдауға сүйенеді, ал сандық технологиялар оқыту сапасын арттырудың құралына айналады. Осындай ұстанымдар білім беру ұйымының сапалы өзгеруіне негіз болады.

Бұл бағыттағы жүйелі қадамдар Сенім элитарлық мектеп-балабақшасы тәжірибесінде нақты іске асырылды. 2025–2029 жылдарға арналған даму стратегиясы әзірленіп, онда академиялық сапа, кадрлық әлеует, цифрлық инфрақұрылым және тәрбие бағыты бойынша нақты көрсеткіштер белгіленді. Әр оқу жылының басында стратегиялық индикаторлар нақтыланып, тоқсан сайын мониторинг жүргізіледі. Мысалы, оқу жетістіктерінің сапалық көрсеткіштері, пәндік олимпиада нәтижелері, педагогтердің кәсіби даму белсенділігі арнайы талдау кестелері арқылы сарапталады.

Педагогтердің кәсіби өсуі – сапалы өзгерістің басты шарты. Осы мақсатта мектепте Lesson Study циклі жүйелі түрде өткізіледі. Мәселен, бастауыш сынып мұғалімдері «мәтінмен жұмыс арқылы функционалдық сауаттылықты арттыру» тақырыбында зерттеу сабағын ұйымдастырды. Сабақ жоспарланып, өткізілгеннен кейін әріптестік талдау жасалып, оқушылардың жауап беру стратегиялары, сыни ойлау деңгейі, тапсырмалардың тиімділігі зерделенді. Келесі кезеңде әдістемелік түзетулер енгізіліп, нәтиже қайта бақыланды. Бұл

тәжірибе мұғалімдердің рефлексия жасау мәдениетін қалыптастырып, сапалы кері байланысты күшейтті.

Коучингтік сессиялар да тұрақты ұйымдастырылады. Ай сайынғы кәсіби алаңда педагогтер өз тәжірибесін таныстырып, цифрлық құралдарды қолдану жолдарын үйретеді. Мысалы, жоғары сынып мұғалімдері деректерді визуалдау платформаларын пайдалану арқылы оқушылардың тест нәтижелерін талдап, әр оқушыға жеке ұсыныстар әзірлеуді тәжірибеге енгізді. Нәтижесінде білім алушылардың үлгерім динамикасы айқын көрініп, әлсіз тұстарға жедел қолдау көрсету мүмкіндігі артты.

Сандық білім беру ортасы да жүйелі түрде дамытылуда. Электронды журнал мен аналитикалық модульдер арқылы әр сыныптың орташа көрсеткіші, пәндер бойынша үлгерім, қатысу белсенділігі автоматты түрде сарапталады. Оқушылар үшін жеке даму картасы жасалып, онда академиялық жетістіктермен қатар әлеуметтік белсенділік, шығармашылық жұмыстар, жобалық қызмет нәтижелері тіркеледі. Бұл тәсіл білім алушының жан-жақты дамуын кешенді бағалауға мүмкіндік береді.

Тұлғалық қалыптасуға бағытталған жұмыстар да ерекше мәнге ие. Мектепте «Көшбасшы оқушы» бағдарламасы іске асырылып, онда оқушылар мектепішілік жобаларды өздері жоспарлап, жүзеге асырады. Мысалы, 9-сынып оқушылары экологиялық мәдениетті насихаттау мақсатында «Таза орта» акциясын ұйымдастырып, қалалық деңгейде сенбілік өткізді. Олар іс-шара жоспарын әзірлеп, ақпараттық науқан жүргізіп, нәтижесін әлеуметтік желілерде жариялады. Бұл бастама жауапкершілік пен ұйымдастырушылық қабілетті дамытуға ықпал етті.

Балабақша бөлімінде де зерттеушілік орта қалыптастырылған. «Кішкентай зерттеуші» жобасы аясында тәрбиеленушілер қарапайым тәжірибелер жасап, табиғат құбылыстарын бақылау күнделігін жүргізеді. Мысалы, өсімдіктің өсу кезеңдерін бақылау арқылы балалар уақыт ұғымын, себеп-салдар байланысын түсінуге үйренеді. Бұл ерте жастан танымдық белсенділікті қалыптастырады.

Ата-аналармен серіктестік жаңа деңгейге көтерілді. Ашық есік күндері, ата-аналар форумы, кері байланыс сауалнамалары арқылы ұсыныстар ескеріліп отырады. Цифрлық жүйе арқылы ата-аналар баласының жетістігін онлайн қадағалай алады. Бұл ашықтық пен сенімді нығайтты.

Жүргізілген өзгерістер нәтижесінде оқу сапасының көрсеткіштері тұрақты өсу динамикасын көрсетті. Педагогтердің кәсіби белсенділігі артты, авторлық жобалар саны көбейді. Оқушылардың ғылыми байқаулар мен зияткерлік жарыстардағы жетістіктері де оң нәтиже беруде. Ең бастысы – білім алушылар өз оқуына жауапкершілікпен қарап, бастамашылық таныта бастады.

Қорытындылай келе, білім беру кеңістігін жаңарту – ұзақ мерзімді, жүйелі және ғылыми негізделген үдеріс. Ол басқару мәдениетін, педагогикалық тәсілді және корпоративтік құндылықтарды жаңғыртуды талап етеді. Өзгеріске ашық, серіктестікке негізделген және үздіксіз дамуға бағытталған ұйым ғана тұрақты нәтижеге қол жеткізе алады. Осындай кешенді жұмыс болашақ ұрпақтың сапалы білім алуына және елдің интеллектуалдық әлеуетін арттыруға берік негіз қалайды.

Жанбырбаева Гульмира Есенгуловна
Учитель русского языка и литературы
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА

Аннотация

В статье рассматриваются возможности применения искусственного интеллекта (ИИ) в процессе обучения русскому языку. Описываются основные направления использования ИИ-инструментов, их влияние на развитие речевых навыков учащихся, повышение мотивации и индивидуализацию обучения.

Ключевые слова: искусственный интеллект, русский язык, цифровые технологии, обучение, речевые навыки, индивидуализация.

Введение

Современное образование невозможно представить без цифровых технологий. В условиях стремительного развития информационного общества искусственный интеллект становится эффективным инструментом в обучении иностранным и родным языкам. Применение ИИ на уроках русского языка открывает новые возможности для повышения качества обучения, развития самостоятельности и познавательной активности учащихся.

Основные возможности искусственного интеллекта на уроках русского языка

Искусственный интеллект позволяет организовать учебный процесс с учётом индивидуальных особенностей каждого ученика. На уроках русского языка ИИ может применяться в следующих направлениях:

- автоматическая проверка орфографических и пунктуационных ошибок;
- развитие письменной и устной речи;
- составление текстов, диалогов, пересказов;
- объяснение сложных грамматических тем в доступной форме;
- подбор заданий разного уровня сложности.

Применение ИИ при формировании языковых навыков

При обучении лексике и грамматике ИИ-платформы помогают учащимся выполнять упражнения с мгновенной обратной связью. Например, ученик может получить объяснение ошибки сразу после выполнения задания, что способствует более глубокому усвоению материала.

В развитии письменной речи ИИ используется для:

- редактирования текстов;
- подбора синонимов;
- улучшения структуры сочинений и изложений.

При работе с устной речью возможно использование голосовых помощников для тренировки произношения и интонации.

Роль искусственного интеллекта в повышении мотивации учащихся

Использование ИИ делает уроки более интерактивными и интересными. Учащиеся с большим удовольствием выполняют задания в цифровом формате, работают с чат-ботами, участвуют в онлайн-диалогах. Это повышает мотивацию к изучению русского языка и снижает страх ошибки.

Роль учителя при использовании ИИ

Важно отметить, что искусственный интеллект не заменяет учителя, а выступает в роли помощника. Педагог направляет учебный процесс, отбирает качественные ресурсы и контролирует правильность использования ИИ. Учитель формирует критическое мышление учащихся и учит их осознанно работать с цифровыми инструментами.

Заключение

Таким образом, применение искусственного интеллекта на уроках русского языка способствует повышению эффективности обучения, развитию языковых и коммуникативных навыков учащихся, а также формированию цифровой грамотности. Грамотное и целенаправленное использование ИИ делает учебный процесс современным, интересным и результативным.

Сейткалиева Меруерт Муратовна
Бастауыш сынып мұғалімі, педагог-шебер
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

БАСТАУЫШ СЫНЫПТАРДА СЫН ТҰРҒЫСЫНАН ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУ

Бастауыш сыныптарда **сын тұрғысынан ойлау (СТО) технологиясы** — оқушылардың шығармашылығын дамытып, еркін ойлауға, ақпаратты талдауға және жылдам шешім қабылдауға баулитын маңызды құрал. Бұл әдіс оқушының сабаққа ынтасын арттырып, мұғалім мен оқушы арасындағы қарым-қатынасты өзгертіп, өз бетімен білім алу дағдыларын қалыптастырады.

Бастауыш сыныпта сын тұрғысынан ойлау технологиясының негізгі маңызы:

- **Шығармашылықты дамыту:** Оқушылардың өзіндік ой-пікірін қалыптастырып, ізденушілікке баулиды.
- **Белсенділікті арттыру:** Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығын оятып, қызу оқу процесіне тартады.
- **Өз бетімен жұмыс істеу:** Ақпаратты түсінуге, талдауға және мағынаны ажыратуға мүмкіндік береді.
- **Жылдам шешім қабылдау:** Күрделі жағдайларда дұрыс таңдау жасау дағдыларын жетілдіреді.
- **Құрылымды сабақ:** Сабақты "Қызығушылықты ояту - Мағынаны тану - Ой толғаныс" (ERR) кезеңдері бойынша жүйелі жүргізуге көмектесед

Сын тұрғысынан ойлау- бұл ақпарат пен ойдың бірігіп алудың шынайы тәсілі. Ақпаратты алу ғана емес, сонымен қатар алған ақпаратты сыни тұрғыдан бағалап, ой елегінен өткізу арқылы қолдану.

Сын тұрғысынан ойлау – бұл қиын тапсырманың шешімін табу үшін жасалатын дұрыс шешім. Сол шешімге сенудің бірден бір жолы.

Сын тұрғысынан ойлау-оқушының дұрыс ойлануына жасалатын ой моделі және ой әрекетінің қызметі.

Сын тұрғысынан ойлау- шығармашылық ойлауын дамытатын ең маңызды бағыт.

Сын тұрғысынан ойлауды дамтыу құралы деп айтуға келмейтін зияткерліктің түрлері:

- Есте сақтау;
- Қарапайым және қиын ойларды түсінуін;
- Шығармашылықта: спортшының, суретшінің, музыканттың интуитивтік ойлауы;

Д. Клустердің ойынша сын тұрғысынан ойлаудың 5 қыры бар:

- Бірінші-бұл өз бетімен ойлау;
- Екінші-бұл ойын қорыту;
- Үшінші-бұл проблемалық және сол ойын бағалай білуі;
- Төртінші-бұл ойын дәлелдеуі;
- Бесінші-сын тұрғысынан ойлаудың өзі әлеуметтік ойлау болып табылады (өмірмен байланысты).

Сын тұрғысынан ойлау технологиясы анықтағандай 6 компоненттен тұрады.

Сыни ойлаушы:

- Өз ойын қалыптастыра біледі;
- Әртүрлі ойлармен санасып, өз ойын дәлелдеуге тырысады;
- Тақырып бойынша мәселені шеше біледі;
- Дәлелді пікірталас құра алады;
- Бірлескен жұмыстан түбегейлі шешім шығаруды толықтай құптайды;
- Кезкелген сұрақтың шешімін табу үшін адамның қабылдауының өзі көптеген факторлардың әсерінен болатынына түсінеді және бағалай біледі.

Сын тұрғысынан ойлау технологиясының негізгі белгілері:

- Осы технологияның мақсаты-оқушылардың ойлау дағдыларын, оқуда ғана емес тұрмыстық өмірде де(толық түбегейлі шешім қабылдауға, түрлі жағдайттардың қыр-сырын білуге, ақпаратпен жұмыс жасауға және оны талдай алуына) дамыту;

СТО технолгиясының негізі- сабақтың үшбағыттық құрылымында:

- Ой шақыру;
- Ойлау ;
- Кері байланыс;

Ой шақыру тапсырмалары:

- Өтілетін (оқытылатын) материал бойынша оқушылардың білімдерін жаңарту, не болмаса естеріне түсіру;
- Өтілетін материалға деген оқушылардың қызығушылығын ояту;
- Өтілетін тақырыпты оқушылардың өздері анықтауға мүмкіндік беру;

Ойды жүзеге асыру үшін берілетін тапсырмалар-

- Өтілетін тақырыпты белсенді меңгеруіне жағдай жасау;
- Өткен тақырып пен жаңа тақырыпты байланыстыра білуге жағадай жасау;

Кері байланыстың тапсырмалары-

- Өтілген тақырып бойынша өз ойын қорытуға көмек беру;
- Келесі тақырыпты өзбетімен анықтауға көмек беру;

СТО дамытудың түрі мен құралдары:

- Тақырып бойынша жинақ;
- Мәтіндер талдауы;
- Түрлі көзқарастағы тапсырмалар құрастыру;
- Ұжымдық пікірталас;
- Топпен және жұппен жұмыстардың әртүрі;
- Дебаттар;
- Пікірталастар;

- Оқушылардың жазба жұмыстарын жариялау;

СТО-жазба жұмыстары (оқушылардың жазған «Эссе», «5 жолды өлең» жинап отыру.

СТО технологиясындағы мұғалім ролі:

- Оқушыларды анықталған бағытқа бағыттау;
- Түрлі пікірлермен бетпе-бет келеді;
- Өз бетімен дұрыс шешім шығаруға жағдай жасайды;
- Оқушыларға өзбеттерімен шешім шығаруға мүмкіндік береді;
- Қалыптасқан танымдық ішкі жағдаяттарды дайындайды;

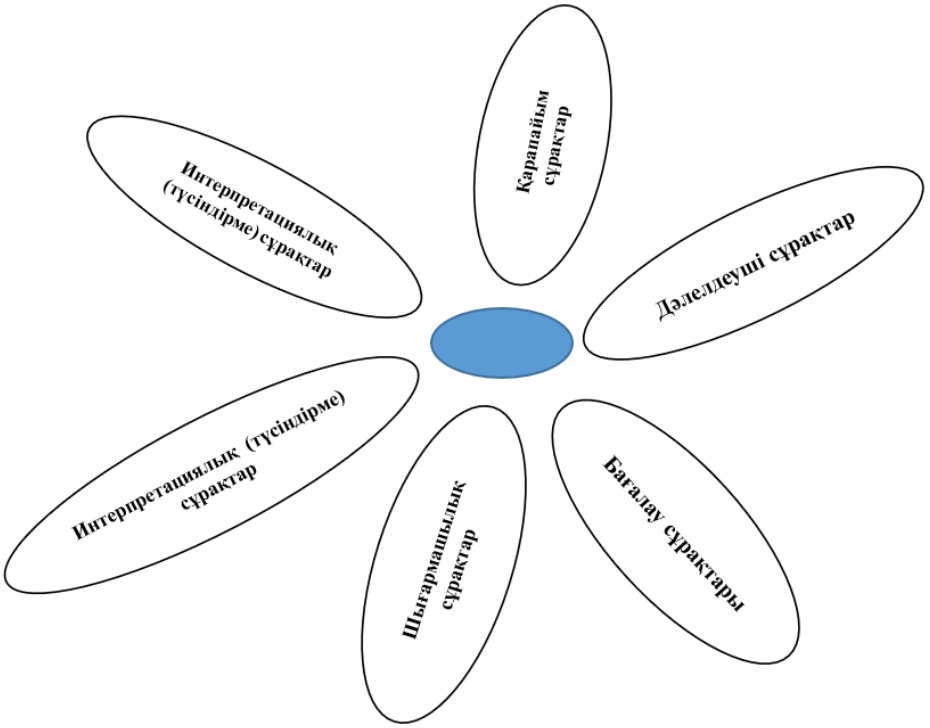
СТО технологиясының негізгі тәсілдері

Сұрақтарды дұрыс құру дағдысын дамытуға арналған тәселдер.

«Жуан» және «жіңішке» сұрақтар кестесі

?	?
• Неліктен, үш түсінік бер.....? • Неліктен, түсіндір .....? • Неліктен, сіз солай ойлайсыз.....? • Неліктен, сіз солай ойлайсыз.....? • Қандай айырмашылығы бар.....? • Не боларын, болжап көр....? • Әйтпесе, не .....?	Кім .....? Не...? Қашан...? Мүмкін...? Болар...? Алар ме еді....? Қалай аталады....? Болды ма....? Сіз келісер ме, едіңіз....? Дұрыс па....?

Блум сұрақтарының түймедағы:

Блум сұрақтарының түймедағы:

Қарапайым сұрақтар- Бұл сұрақтарға жауап берген кезде нақты фактілерді атау керек, мәтіннен белгілі бір мәліметті еске түсіріп, оны айтып беру керек.

Дәлелдеуші сұрақтар- «Егер мен дұрыс түсінсем, онда …?»

• «Мен қателесуім мүмкін, бірақ, меніңше сіздің айтып тұрғаныңыз …?»

Интерпретациялық (түсіндірме) сұрақтар- Әдетте неге? деген сөзден басталады.

• **Кейбір жағдайларда** олар ***ақталуға мәжбүр етушілік сияқты*** негативті қабылдануы мүмкін.

• **Басқа жағдайларда** олар ***дәлелдемелік байланыстарды анықтауға*** бағытталған.

Бағалау сұрақтары- Неге **…** жақсы, ал **…** жаман?»

• «**…** **…** айырмашылығы неде?»

• *Бұл сұрақтар осы немесе басқа да оқиғалар, құбылыстар мен айғақтардың*

• *бағалау критерийлерін анықтауға бағытталған .*

Шығармашылық сұрақтар (жорамал)- «Қалай ойлайсыздар, ... кейін (егер) … қалай болады?

• Шығармашылық сұрақтарда «***егер***» деген қыстырма сөз қолданылады. Ол алдын ала болжайтын, жорамалдайтын шарттылық элемент .

Практикалық сұрақтар- «Әңгіме кейіпкерінің орнында болсаңыз сіз не істер едіңіз?» Сұрақ теория мен тәжірибе арасындағы өзара байланысты анықтауға бағытталған.

Кластерлар (ұяшықтары)

Өтілген материал автор өмірбаянын не мәтін бойынша алуға болады.

Өтілетін материалдың көру айғақтарын ұйымдастыру формалары:

«Қалай, көренеді…..», «Қалай, айтылады…..»

«Қалай, көренеді…..»	**«Қалай, айтылады…..»**
• Сағаттар • Конвейер • Баспалдақ басқыштары • Шынайы сурет	• «Бұл жаңа!» • «Бұл қызықты!» • Ән: шумақ, қайырма.

Сын тұрғысынан ойлау:

• Тірек сызбалар;

• Кестелер;

• Логикалық-ойлау кескіндері;

«Болжағыш ағаш» (Дж. Белланс)-ойлау

• Тақырып-бұл «ағаштың діңі»

• Жапырақтары-бұл жорамал

• Бұтақтар-бұл жорамал жасаушы жапырақтардың дәлелі.

«ФИШБОУН» тәсілі (Модель постановки и решения проблемы)

Проблема- проблеманы тудырушы себептер **-шешім**

Проблеманы тудырушы себептердің айғақтары

«Бағалау терезесі»

Дереу қолдана аламын	
Ештеңе түсініксіз	Жақсы маған түсінікті
Ешқашан қолдана алмаспын	

(х осі мен у-осі)-осы бойынша оқушылардың қаншалықты түсінгендіктерін анықтауға болады.

ҚАҚ (Қосу-Азайту-қызықты)-авторы Эдвард де Боно.

• **Қосу** (+) –«Не жақсы?», «Несімен жақсы?» деген сұрақтарға жауап беретін айғақтарды жазамыз.

• **Азайту** (-)-«Несі жаман?» деген сұраққа жауап беретін ағйақтар мен ойларды жазамыз.

• **«?»**-«Несімен қызықты?» деген сұраққа жауап беретін оқушыны түрлі ойға салатын ойлар мен айғақтарды жазуға арналған.

Донна Огл кестесі
«Білем-Білгім келеді-Білдім» (ББББ)

Б-біз нені білеміз	Б-нені білгіміз келеді	Б-нені білдік және тағы білмеген не қалды

Біз қолданатын ақпараттар тізімі /Басты сөз/		Біз алғалы отырған ақпарат көздері
А Б В Г	Д Е Ж З	1 2 5 4

«Борттық журнал» (Гудлат)

Маған осы тақырып бойынша не түсінікті?	**Мәтіннен қандай жаңалық білдім?**

«Екі бөлікті күнделік»

Сұрақтар (Цитата)	Тақырыпты түсіну негізі (Коментарий)
Не? Қалай? Несімен ерекшеленді? Неліктен?	

«Концептуалды кесте»

Салыстыру сызығы		
Ұлы ақын		
Ұлы жазушы		
Шығармалары		
Өмірбаяны		

Сюжетті кесте

Бұл қарапайым таныс тәсіл. Ақпаратты берген уақыттан бастап жұмыс барысында ойдың кезеңін анықтап отыру.

Кім?	**Не?**	**Қашан?**	**Қайда?**	**Неліктен?**

Инсерт (шартты белгілері)

Ойлану мен оқуға арналған өзіндік белсенділік жүйесінің белгісі:
" V " – білдім
" + " –жаңа
" - " – басқаша ойладым
" ? " – түсінбедім, сұрағым бар.

Неліктен «6 W»

- Why- деген ағылшын сөзінен шыққан, мынандай сұрақтардан тұрады?
- Неліктен? Неге? Не себепті?.....
- «Неліктен?», «Неліктен?», «Неліктен?» жағдаятында «Иә, сол себепті….»

«Шатастырылған логикалық тізбек»

- Мұғалім оқушыларға дұрыс және дұрыс емес сөздер жазылған ретті ұсынады.

• Оқушылар жекелей жұмыс жасайды, мәтінді оқиды, шатастырылған тізбекті белгілейді.

• Өзінің тапқан сөздерін топтағы оқушылармен бөліседі, толықтырады, қатесін түзейді.

Жорамалдау дағдысын дамытудың тәсілдері:

• Дұрыс немесе дұрыс емес ойлар;

• Сабақтың басында жаңа тақырып бойынша ұғым, соның дұрыс немесе дұрыс еместігін бағалау және өзінің шешімін дәлелдеу қажеттілігі беріледі.

• Кері байланыс кезінде оқушыларға бекітілген тақырыптың сабақ басындағы өз шешімінің дұрыстығын бағалауды және өз ойымен алмасуды беру.

«Анадан-мынаған» стратегиясы

1 Тақырып бойынша топтар жалпы тапсырмалар Алады. 1 топ: Жанғыш пайдалы қазбалар	2. Әр топ мүшесі өзінің зерттеу тапсырмасын алады 1 көмір, 2 газ, 3 мұнай
3. Ақпараттар жинайды	4. Жинаған ақпараттарын топта бөліседі
5. Жалпы бөлінгенді кестеге салып біріктіреді	6 Кесте толтырады
7. Бірлесіп зерттеу тақырыбын жасайды.	8. Зерттеу бойынша перзентация жасайды.

Проблеманы шешу дағдысын дамыту бойынша тәсіл

• Миға шабуыл

• Карусель. Топпен жұмыс.

Топтағы оқушылар санына қарай тапсырмалар немесе проблемалы сұрақтар. Әрқайсысы өз шешімін жазып келесі оқушыға береді, осылай шеңберді айналып жүре береді.

Пікірталасты жүргізу дағдысын жетілдіру тәсілі:

• **Рөлдік ойындар**

• **Әрлі-берлі пікірталас**

• **Диалог-талас**

• **Бұрыштар әдісі** (оқушылардың белгілі бір позициялы бұрыштарға тұрады. Бір топтан шыққан дәлелді ойды-келесі топтың оқушылары жалғастырып отырады. Оқушылар келесі бұрыштарға ауысып отырады. Қозғалғыш сыныптың ортасында отырады, кезкелген топтың пікірталасына араласа алады)

• **6 қалпақ (**қалпақтардың түстеріне сәйкес ойлау үшін, оқушы өзінің пікірінің дұрыс немесе бұрысын дәлелдейді)

Бастауыш сыныптарда сын тұрғысынан ойлау технологиясы оқушылардың өздігінен ізденуін, ақпаратты талдауын және шығармашылық қабілеттерін дамыту үшін өте маңызды. Ол оқушыны пассивті тыңдаушыдан белсенді зерттеушіге айналдырып, логикалық ойлауын, сөйлеу мәдениетін және өз бетінше шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады. Бұл технологияны жүйелі қолдану бастауыш сынып оқушыларының функционалдық сауаттылығын арттырып, оларды алдағы оқу процесіне дайындайды.

Шибалаева Камажай Калиевна
Учитель начальных классов
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

АВТОРСКАЯ ПРОГРАММА: «ЗАНИМАТЕЛЬНЫЕ ИГРЫ НА ПЕРЕМЕНАХ»

Введение

Ребёнок приходит в школу учиться. Учиться писать, рисовать, читать, решать задачи и примеры Занимается умственной деятельностью, большие нагрузки могут вызвать истощение. На уроках дети вынуждены сидят в рабочей позе. Хорошо если родители устраивают детей заниматься спортом: в теннис, в футбол, волейбол. в плавание… А если нет. Детский организм требует движение.

Школьная перемена — это не просто пауза между уроками, а важное время для восстановления сил, активного отдыха и социализации детей.

Правильно организованные перемены, способствуют снятию умственного напряжения, развитию двигательной активности и формированию положительного отношения к школе.

Цели и задачи

Цель:

Создать условия для активного и полезного отдыха учащихся на переменах, способствующего их физическому и эмоциональному благополучию.

Задачи:

1. Формирование культуры поведения на переменах.
2. Организация подвижных и интеллектуальных игр для поддержания активной деятельности.
3. Развитие навыков общения и сотрудничества среди учащихся.

Пояснительная записка.

Польза активных перемен .

Во время учебного процесса ребёнок тратит значительное количество энергии на запоминание информации и выполнение заданий. Если на перемене он не отвлекается от умственной деятельности, это может привести к переутомлению и снижению успеваемости.

Преимущества активных перемен:

- Снижение уровня стресса и напряжения.
- Улучшение концентрации внимания на уроках.
- Развитие двигательных навыков и координации.
- Улучшение эмоционального фона и социализации.

Формы организации перемен

В зависимости от возрастных особенностей учащихся и условий школы можно применять разные виды активного отдыха:

1. Игры средней подвижности: 2 раза в неделю

1.«Не ошибись».

Цель: воспитание внимания, культуры поведения, развитие сообразительности, творческого воображения.

Ведущий поочередно показывает листки с рисунками, а дети в соответствии с изображение принимают ту или иную позу (велосипед, мяч, домашняя кошка …)

2. «Запрещённый цвет»

Цель: развитие быстроты двигательной реакции, внимания, координации произвольности двигательных актов.

По игровой площадке разбросаны плоские геометрические фигуры, вырезанные из картона. Ведущий называет цвет, играющие по сигналу должны собрать как можно больше фигур указанного цвета.

3. «Пройди лабиринт»

Цель: развивать ловкость , увертливость, внимание

Дети бегают по заранее намеченному маршруту, стараясь не задеть препятствия.

4.- «Весёлая эстафета»

Цель: –развивать ловкость , взаимовыручку , воспитывать самостоятельность.

Передача предмета (мяча, флажка) из рук в руки на скорость.

5. «Танцевальная разминка»

Цель: –развивать лёгкость движений. музыкальность, воспитывать дружеские взаимоотношения .

Короткий танец под музыку, который повторяют все ученики.

6.« День и ночь .»

Цель: развивать ловкость, быстроту реакции, координацию.

По сигналу водящего» День» все дети гуляют. По сигналу «ночь » все замирают.

7. «Сбей грушу»

Цель: равновесие мяча, метание. Выигрывает команда, которая сбила большое количество груш.

Участники игры делятся на 2 команды. По команде бросают мяч в «грушу»

8.«Эхо» - повысить творческую активность детей, пробудить фантазию , поднять настроение.

Играющие встают в круг. Первый игрок называет своё имя и показывает любое движение. Все 3 раза повторяют имя и движение. И так далее.

9. «Ручейки и озёра»

Цель –развивать ловкость , увертливость, воспитывать внимание

Дети стоят в двух – трёх колонках. На сигнал побежали « Ручейки побежали!» все бегут в разных направлениях (каждый в своей колонне). На сигнал «Озёра!» игроки останавливаются, берут за руки и строят круги озера. Выигрывают те дети, которые построят круг.

10. «Ловкие пальцы»

Цель-развивать способность к двигательной имровизации, находчивости , способность координировать действия при совместном решении двигательных задач.

В классе рассыпаются мелкие предметы. Играющие собирают их захватывая пальцами ног и берут в руки. Когда все предметы собраны, играющие раскладывают комозицию.

11. «Поменяйся местами»

Цель - повысить творческую активность детей, пробудить фантазию, поднять настроение, развивать собранность, умение управлять своими эмоциями и действиями.

Дети становятся в круг. Ведущий предлагает поменяться местами, у кого есть что= нибудь одинаковое.

12. «Два и три.»

Цель: развивать ловкость, воспитывать внимание.

Играющие разбегаются по всей площадке. На сигнал «Два!» образуют пары с любым рядом стоящим. На сигнал «Три!» встаают тройками.

13. «Чай, чай, выручай!»

Цель-развивать увертливость, ловкость.

Те дети, которых коснулся водящий считают пойманными. Они встают, широко расставив ноги, руки в стороны: « Чай, чай выручай!»Любой игрок может выручить поймонного, если он пролезет между его ног.

2. Интеллектуальные игры

«Загадка на скорость»

Цель – развивать смекалку.

Учитель загадывает загадки, а дети пытаются первыми дать правильный ответ.

«Найди лишнее слово» – развивать логику , мышление.

Ученики анализируют список слов и определяют, какое из них не подходит по смыслу.

«Рифмоплёт» – развивать память, сообразительность, речь.
Ученики придумывают рифмы к заданному слову.
3. Игры на командное взаимодействие
«Перекати мяч»
Цель – развивать ловкость, внимание, навыки коллективной и слаженной деятельности,
Дети передают мяч друг другу без помощи рук.
«Крокодил»
Цель – развивать сообразительность, смекалку.
Участник показывает слово с помощью жестов, а остальные угадывают.
«Глухой телефон»
Цель- развивать внимание , слух.
Дети передают друг другу слово на ухо, а последний в цепочке озвучивает, что услышал.

Роль учителя в организации перемен

Учитель играет важную роль в создании благоприятной атмосферы во время перемен. Он может предложить детям интересные игры, следить за безопасностью и вовлекать в процесс более замкнутых учеников. Важно не просто контролировать дисциплину, но и создавать условия для комфортного и полезного отдыха.

Заключение. Перемена — это не просто свободное время, а возможность для детей восстановить силы, научиться взаимодействовать с окружающими и поддерживать физическую активность. Если правильно организовать перемены, это поможет детям чувствовать себя более бодрыми, сосредоточенными и мотивированными к учёбе.

Блгалиева Акмарал Сайфуллаевна
Учитель английского языка, педагог-исследователь
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

ИИ В ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА УРОКАХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА: КРЕАТИВНОСТЬ, КРИТИЧЕСКОЕ МЫШЛЕНИЕ И ЦИФРОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ

Современное образование переживает эпоху стремительных изменений. Цифровые технологии и искусственный интеллект перестали быть лишь инструментами будущего — они уже сегодня становятся частью учебного процесса. Как отмечал Сеймур Пейперт, один из пионеров цифрового обучения: *«Лучший способ предсказать будущее — это создать его»*. Именно учитель английского языка сегодня стоит на перекрестке традиционной педагогики и инновационных решений, где исследовательская деятельность превращается в пространство для эксперимента, творчества и развития критического мышления. Использование приемов на основе искусственного интеллекта очень важно в современном образовании. Ведь мы учим детей поколения Z и α. К одним из особенностей их познавательной сферы относятся способы восприятия информации: обучающиеся легко ориентируются в потоке информации, но теряются, когда учебный материал представлен в большом объеме, особенно, требующий внимательного прочтения, т.к. имеют слабую концентрацию внимания (8 секунд) и высокую переключаемость. Представители данного поколения склонны к потребности восприятия визуализированной информации, клиповому восприятию информации, «чтению заголовками».

В условиях глобализации английский язык становится не только средством коммуникации, но и ключом к цифровой грамотности. Использование ИИ позволяет ученикам не просто изучать язык, но и исследовать его в контексте культуры, технологий и реальной жизни. Таким образом, урок английского языка становится лабораторией, где рождаются новые идеи и формируется компетентность XXI века.

ИИ помогает развивать **три ключевых компетенции XXI века** — креативность, критическое мышление и цифровую грамотность — через исследовательскую деятельность на уроках английского языка и как цифровые технологии и ИИ используются для изучения языка и культуры. Современный урок английского языка выходит за рамки учебника. Ученики становятся исследователями, а ИИ — их помощником.

Формы исследовательской деятельности с ИИ

- **Лингвистические исследования:** анализ текстов с помощью ИИ (например, выявление частотности слов, стиля, тональности).
- **Культурные проекты:** использование ИИ для поиска информации о традициях, музыке, литературе англоязычных стран, сравнение различных аспектов культуры и традиции англоязычных стран и своей страны.
- **Креативные задания:** генерация идей для эссе, диалогов, сторителлинга.

Практические примеры

- Ученики исследуют тему *"Global English"* с помощью ИИ: собирают данные, делают инфографику, готовят мини-доклад.
- Проект *"AI vs Human Creativity"*: сравнение текста, написанного учеником, и текста, созданного ИИ.
- Исследование *"Digital Memory Techniques"*: как spaced repetition и AI-приложения помогают учить слова.

Навыки, которые развиваются:

- **Критическое мышление:** анализ и сравнение информации.

Критическое мышление — это умение анализировать, сопоставлять и оценивать информацию. ИИ предоставляет готовые данные, но именно ученик должен научиться проверять их достоверность и находить контраргументы.

Примеры исследовательских заданий:

ИИ предлагает список аргументов *"Why English is a global language"*. Ученики проверяют факты, ищут контраргументы и готовят мини-дебаты.

Сравнение текстов: ученики анализируют эссе, созданное человеком и ИИ, выявляют сильные и слабые стороны.

Вывод: ИИ становится "провокатором" дискуссии, а критическое мышление формируется через проверку и осмысление данных.

- **Цифровая грамотность:** умение работать с ИИ-инструментами.

Цифровая грамотность — это способность эффективно и ответственно использовать технологии. Работа с ИИ учит учеников правильно формулировать запросы, оценивать достоверность информации и использовать цифровые инструменты для исследовании

Примеры исследовательских заданий:

- Ученики исследуют тему *"Digital tools for language learning"*. Сравнивают результаты поиска ИИ и собственные источники.
- Создают инфографику "Top 5 Tools for ELT", используя данные из разных цифровых ресурсов.

Вывод: формируется навык ответственного использования технологий и понимание их ограничений.

- **Креативность:** создание собственных проектов на основе цифровых данных.

Креативность — это способность создавать новое, видеть необычные связи и находить оригинальные решения. Искусственный интеллект может стать катализатором творческого процесса.

Примеры исследовательских заданий:

Ученики получают тему *"English in the Future"*. ИИ генерирует текст, а ученики добавляют художественные детали, эмоции и юмор.

Создание мультимедийных историй: ИИ помогает с визуализацией, а ученики — с сюжетом и персонажами.

Вывод: ИИ не заменяет воображение, а расширяет его возможности, позволяя ученикам почувствовать себя авторами и исследователями.

А также учащиеся развивают свои коммуникативные навыки, представляя свои результаты исследования на английском языке. ИИ стал неотъемлемой частью работы над языковыми навыками. Flipped AI - уроки используются для выполнения домашних заданий, проверки и анализа результатов на уроках. Помогает раскрыть потенциал каждого ребенка, учит их мыслить критически, действовать смело и использовать технологии ответственно. Потому что мы формируем поколение, которое не просто адаптируется к миру будущего- оно создает этот мир. При выполнении исследовательских работ я объясняю своим ученикам, как на самом деле должен осуществляться сбор материалов. Они прекрасно все знают о трех типах исследователей: ***« муравье», « пчеле» и « пауке».***

Исследователь как *муравей* собирает все об изучаемом объекте; как *пчела* избирательно относиться к собираемому материалу (отклассифицируя сразу, что существенно, а что менее значимо); как *паук*, расставить сети- ловушки и ждать, когда попадется нечто интересное.

Первый этап – предположительно « ходки» - посещение различных учреждений города, визиты к компетентным специалистам: директору музея, театра, посещение библиотеки и те места, связанные с темой твоей работы., фото, интервью, опросники и т.д. а также онлайн встречи. « Пробующие действия» - разработки эскиза, пробы себя в различных профессиональных и социальных ролях: журналиста, репортера, фотографа, редактора, специалиста по информационным технологиям.

Второй этап - анализ и объяснение полученных на основании стабильной методики данных и фактов. Цель исследовательской деятельности порождается по мере её развития, параллельно порождается смысл как ценность достижения истины по мере систематизации и объяснения полученных данных. Развивает способность к анализу, сопоставлению, обобщению и критическому мышлению. Здесь полностью проходит корректировка плана, перераспределения ролей.

Третий этап - становления себя как субъекта, построение собственного отношения с общим ходом развития исследования. Здесь уже ученик может использовать ресурсы ИИ, рассмотрев все платформы, а затем сравнить свою работу с работой ИИ. Но, даже при использовании ИИ, необходимо четко, правильно, конкретно задать промт, чтобы получить желаемый и качественный результат.

Искусственный интеллект в исследовательской деятельности на уроках английского языка открывает уникальные возможности: он помогает ученикам анализировать тексты, создавать проекты, развивать креативность и критическое мышление. Однако главная ценность заключается не в самой технологии, а в том, как она используется — как инструмент для формирования личности, способной мыслить, творить и взаимодействовать в цифровом мире.

Важно помнить, что ИИ может стать мощным инструментом для повышения эффективности написания школьного проекта, но только при правильном и этичном использовании. Самостоятельная работа, анализ и критическое мышление остаются основой успешного выполнения любого учебного задания. Таким образом, ИИ используется как инструмент для организации и структурирования проекта, а также для поиска информации. Самостоятельное исследование, анализ информации остаётся основной задачей ученика, а преподаватель играет ключевую роль в контроле процесса и оценке итогового результата. Учитель остаётся ключевой фигурой, направляющей исследовательскую активность и превращающей её в осознанный процесс. ИИ не заменяет педагога, но усиливает его возможности, позволяя сделать урок английского языка более актуальным, увлекательным и продуктивным. Учитель становится модератором, а ученики — активными исследователями.

Как сказал Альберт Эйнштейн: *«Воображение важнее знания, потому что знание ограничено»*. В сочетании с цифровыми технологиями и ИИ воображение учеников получает новые горизонты, а исследовательская деятельность становится настоящим мостом в будущее образования.

Ғалымова Нұржамал Русланқызы
Учитель начальных классов
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

МИКРОЗЕЛЕНЬ КАК ДОСТУПНЫЙ ИСТОЧНИК ФУНКЦИОНАЛЬНОГО ПИТАНИЯ В ДОМАШНИХ УСЛОВИЯХ

Введение

В условиях современного мегаполиса проблема сохранения здоровья становится особенно актуальной. Ускоренный ритм жизни, стрессовые нагрузки, неблагоприятная экологическая обстановка и недостаток качественных продуктов питания негативно влияют на состояние организма человека. Одним из ключевых факторов поддержания здоровья является полноценное и сбалансированное питание, богатое витаминами, микро- и макроэлементами. Однако в течение года не всегда доступна свежая зелень высокого качества: магазинная продукция часто имеет высокую стоимость, ограниченный ассортимент и недостаточную свежесть.

В этой связи особый интерес представляет микрозелень — молодые проростки овощных и зеленных культур, употребляемые в фазе первых настоящих листьев. Микрозелень отличается высокой концентрацией биологически активных веществ и может выращиваться в домашних условиях без сложного оборудования и значительных финансовых затрат. Это делает её перспективным направлением как для семейного потребления, так и для образовательных и исследовательских проектов.

Целью данной работы является изучение особенностей микрозелени и обоснование возможности её выращивания в домашних условиях как доступного источника витаминов.

Объект исследования — микрозелень как функциональный пищевой продукт. **Предмет исследования** — технология выращивания микрозелени в домашних условиях.

В работе использованы методы анализа литературных источников, наблюдения, эксперимента и сравнительной оценки полученных результатов. Гипотеза исследования заключается в том, что микрозелень можно успешно выращивать в домашних условиях при соблюдении несложной технологии, обеспечивая семью полезным и экономически выгодным продуктом.

Методика исследования

Методика исследования включала теоретический и практический этапы.

Теоретический этап

На первом этапе был проведён анализ научных и информационных источников, посвящённых понятию «микрозелень», её видам, химическому составу и пищевой ценности. Установлено, что микрозелень — это молодые побеги овощных, злаковых и пряных культур, срезаемые на стадии появления первых настоящих листьев. В этот период растения содержат высокую концентрацию витаминов (A, C, E, K, группы B), антиоксидантов, ферментов и минералов (железо, магний, кальций, фосфор, калий, цинк).

Были изучены особенности различных видов микрозелени: редиса, рукколы, горчицы, базилика, подсолнечника, чечевицы и других культур. Установлено, что каждая культура обладает индивидуальными вкусовыми характеристиками и биохимическим составом, однако все они характеризуются высокой пищевой ценностью и коротким сроком выращивания (от 6 до 14 дней).

Также был проведён опрос среди одноклассников с целью выявления уровня информированности о микрозелени. Результаты показали, что более половины опрошенных не знали о данном продукте, что подтверждает актуальность просветительской работы.

Практический этап

Практическая часть исследования заключалась в самостоятельном выращивании микрозелени редиса и рукколы в домашних условиях.

Для эксперимента использовались:

- специальные пластиковые контейнеры;
- джутовый коврик в качестве субстрата;
- семена редиса и рукколы;
- пульверизатор для увлажнения;
- искусственное освещение (лампа).

Процесс выращивания включал следующие этапы:

1. Подготовка контейнера и равномерное распределение сухих семян по поверхности субстрата.
2. Увлажнение семян методом опрыскивания.
3. Создание парникового эффекта (закрытие контейнера крышкой) до появления корневых волосков.
4. Ежедневное проветривание и умеренное увлажнение.
5. Обеспечение температуры 23–25 °C и достаточного освещения.
6. Срез зелени на 6–7 день при достижении высоты 4–5 см.

В ходе наблюдения фиксировались этапы прорастания: появление корней, раскрытие семядольных листьев, выпрямление стеблей и активный рост.

Особое внимание уделялось контролю влажности. На начальном этапе был выявлен риск переувлажнения, приводящий к загниванию ростков. После корректировки режима полива всходы развивались равномерно и без признаков плесени.

Дополнительно была проведена экономическая оценка. Сравнение затрат на покупку готовой микрозелени и самостоятельное выращивание показало значительную экономию семейного бюджета.

Таким образом, методика исследования позволила подтвердить выдвинутую гипотезу и получить практические результаты.

Практическое применение

Практическая значимость исследования заключается в возможности использования микрозелени в повседневном рационе, образовательной деятельности и даже в предпринимательской сфере.

1. Применение в питании

Микрозелень может употребляться в свежем виде как добавка к салатам, супам, бутербродам, смузи и горячим блюдам. Благодаря высокой концентрации витаминов и антиоксидантов она способствует:

- укреплению иммунитета;
- улучшению обмена веществ;
- нормализации работы желудочно-кишечного тракта;
- повышению уровня гемоглобина;
- снижению уровня сахара и холестерина в крови.

Например, микрозелень редиса обладает выраженными антиоксидантными свойствами, а руккола богата йодом и способствует нормализации обменных процессов.

Важно отметить, что для получения аналогичного количества полезных веществ требуется значительно больший объём зрелых овощей. Таким образом, микрозелень является концентрированным источником нутриентов.

2. Экономическая эффективность

Практический расчёт показал, что регулярная покупка микрозелени в магазине обходится значительно дороже, чем её самостоятельное выращивание. При выращивании дома первоначальные расходы ограничиваются покупкой контейнеров и семян, после чего затраты минимальны.

Экономический анализ показал существенную экономию семейного бюджета в течение месяца, что подтверждает финансовую целесообразность домашнего выращивания.

3. Образовательное применение

Выращивание микрозелени может быть использовано в образовательном процессе:

- на уроках биологии (изучение фаз роста растений);
- на занятиях по экологии (формирование экологической культуры);
- в рамках проектной и исследовательской деятельности.

Процесс наблюдения за ростом растений способствует развитию ответственности, аккуратности и исследовательских навыков у детей. Кроме того, участие родителей в проекте укрепляет семейные связи и формирует культуру здорового питания.

4. Перспективы предпринимательства

Выращивание микрозелени может рассматриваться как перспективное направление малого бизнеса. Небольшие стартовые вложения, быстрый оборот продукции и растущий спрос на здоровое питание создают благоприятные условия для развития данного направления.

Таким образом, практическое применение микрозелени охватывает бытовой, образовательный и экономический аспекты.

Рекомендации

На основе проведённого исследования можно сформулировать следующие рекомендации:

1. Использовать только качественные и проверенные семена, предназначенные для пищевого выращивания.
2. Поддерживать оптимальную температуру (23–25 °C) и достаточное освещение.
3. Контролировать уровень влажности, избегая переувлажнения.
4. Обеспечивать регулярное проветривание для предотвращения образования плесени.
5. Срезать микрозелень своевременно — на стадии первых настоящих листьев.
6. Включать микрозелень в рацион постепенно, учитывая индивидуальные особенности организма.
7. Рекомендовать внедрение практики выращивания микрозелени в школьных учреждениях для формирования культуры здорового питания.

Соблюдение данных рекомендаций позволит получать стабильный и качественный урожай микрозелени в домашних условиях.

Заключение

В ходе исследования была подтверждена гипотеза о возможности успешного выращивания микрозелени в домашних условиях. Анализ научных источников показал, что микрозелень является концентрированным источником витаминов, минералов и биологически активных веществ, необходимых для поддержания здоровья человека.

Практический эксперимент продемонстрировал простоту технологии выращивания, короткие сроки получения урожая и экономическую целесообразность данного процесса. Несмотря на выявленные трудности, связанные с регулированием влажности, корректировка условий позволила получить качественный продукт.

Практическое значение работы заключается в возможности использования микрозелени как доступного элемента функционального питания, а также в её применении в образовательной и предпринимательской деятельности.

Таким образом, микрозелень представляет собой перспективное направление в сфере здорового питания и домашнего растениеводства. Её выращивание способствует укреплению здоровья, экономии семейного бюджета и формированию экологической культуры. Полученные результаты подтверждают целесообразность дальнейшего изучения данного направления, включая сравнение различных методов выращивания, например гидропонных систем.

Мұхитова Азиза Қайырбекқызы
Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі, педагог-модератор
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҒЫНДА ПӘНДЕРМЕН КІРІКТІРІЛГЕН ТАПСЫРМАЛАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ ТӘЖІРИБЕСІ

Қазақ тілі сабағында CLIL элементтерін қолдану тәжірибесі пәндермен кіріктірілген тапсырмаларды мақсатты түрде ұйымдастыру арқылы жүзеге асырылады. Мұндай сабақтардың негізгі ерекшелігі – қазақ тілінің жеке мақсат емес, оқу мазмұнын меңгерудің құралы ретінде қолданылуы. Тәсіл оқушылардың тілдік кедергіні жеңуіне және сөйлеуге табиғи түрде араласуына мүмкіндік береді.

Кіріктірілген сабақтың басты мақсаты – оқушылардың қазақ тілінде сөйлеу дағдысын дамыту арқылы пәндік мазмұнды меңгерту. Сабақ мазмұны оқушыларға бұрыннан таныс тақырыптарға негізделеді. Тілдік қорқынышты азайтып, оқушының белсенді қатысуына жағдай жасайды. Мысалы, география пәнінен «Қазақстанның табиғаты», әдебиеттен «Батырлар – ел қорғаны», тарихтан «Қазақ хандығының құрылуы» сияқты тақырыптар қазақ тілі сабағына енгізіледі. Тақырыптар оқушыларға басқа пәндерден белгілі болғандықтан, жаңа ақпарат емес, таныс мазмұнды қазақ тілінде айтуға бағытталады.

Пәндік тақырыптарды енгізу кезінде мұғалім ең алдымен тірек сөздер мен негізгі ұғымдарды іріктейді. Сабақта күрделі терминдер қолданылмайды, мазмұн қарапайым, түсінікті тілде беріледі. Мысалы:

Географиямен байланыста: тау, өзен, көл, шөл, орман;

Әдебиет пен тарихта: батыр, ел, қорғау, ерлік, халық

Осы тірек сөздер негізінде оқушыларға қысқа сөйлем құрату, сурет немесе мәтін бойынша жауап беру тапсырмалары беріледі. Мұғалім дайын мәтінді жаттатпайды, керісінше, мазмұнды өз сөзімен айтуға бағыттайды.

Сөйлеу белсенділігін арттыру үшін сабақта сұрақ-жауап, салыстыру, пікір білдіру сияқты тапсырмалар қолданылады. Мұғалім оқушылардан толық, күрделі жауап талап етпейді. Қысқа, нақты сөйлемдер арқылы ойды жеткізуге мүмкіндік береді. Мысалы, география тақырыбында:

«Қазақстанда қандай табиғат түрлері бар?»
«Тау мен шөлдің айырмашылығы қандай?»
Әдебиет пен тарихта:
«Батыр қандай адам?»
«Ол ел үшін не істеді?»

Ойлау дағдысын дамыту мақсатында салыстыру және бағалау тапсырмалары қолданылады. Оқушылар белгілі бір құбылысқа немесе кейіпкерге өз көзқарасын білдіреді. Мұнда жауаптың грамматикалық мінсіздігі емес, ойдың мазмұны басты назарда болады.

Практикалық тапсырмаларға мысал;
суретке қарап 2–3 сөйлем құрау;
мәтін бойынша негізгі ойды айту;
берілген тірек сөздермен қысқа әңгіме құрастыру;
тарихи немесе әдеби кейіпкердің іс-әрекетіне баға беру.

Осы тәсілдер арқылы қазақ тілі сабағында оқушылардың сөйлеу және ойлау белсенділігі қатар дамиды. Сабақ мазмұны оқушы үшін мағыналы болып, қазақ тілі нақты қарым-қатынас құралына айналады.

Кесте 1 – Кіріктірілген тапсырмаларды ұйымдастыру үлгісі:

Пән	**Тақырып**	**Тапсырма түрі**	**Оқушы әрекеті**
География	Қазақстанның табиғаты	Сурет бойынша сөйлем құрау	Табиғат туралы 2–3 сөйлем айтады
Әдебиет	Батырлар – ел қорғаны	Мәтінмен жұмыс	Кейіпкерді сипаттайды
Тарих	Қазақ хандығы	Сұрақ-жауап	Қысқа жауап береді
Барлық пән	Құндылықтар	Пікір білдіру	Өз көзқарасын айтады

Қазақ тілі сабағында CLIL элементтерін қолдану тәжірибесі бұл әдістің тіл үйрету үдерісіндегі тиімділігін көрсетті. Пән мазмұны мен тілді кіріктіре оқыту оқушылардың қазақ тілін қарым-қатынас құралы ретінде қабылдауына мүмкіндік берді. Сабақ барысында оқушылар дайын ережені қайталаудан гөрі, өз ойын жеткізуге, пікір білдіруге және талдауға бейімделе бастады.

Жүргізілген жұмыс нәтижесінде оқушылардың ауызша сөйлеу белсенділігі артты, тілдік кедергілер азайды. Қазақ тілі сабағында география, әдебиет және тарих пәндерімен байланыс орнату арқылы оқу мазмұны оқушы үшін мағыналы болды. Өз кезегінде пәнге деген қызығушылықтың жоғарылауына және сабаққа белсенді қатысуға ықпал етті.

CLIL элементтерін қолдану оқушылардың тек тілдік емес, танымдық дамуына да әсер етті. Оқушылар салыстыру, ой қорыту, өз көзқарасын білдіру дағдыларын меңгеріп, білімді саналы түрде қабылдай бастады. Ұлттық құндылықтарды сабақ мазмұнына енгізу оқушылардың туған жерге, елге деген құрметін қалыптастыруға жағдай жасады.

Қорытындылай келе, қазақ тілі сабағында CLIL элементтерін қолдану – оқушылардың сөйлеу дағдысын дамытудың, пәнге қызығушылығын арттырудың және білімді өмірмен байланыстырудың тиімді жолы. Бұл тәжірибе қазақ тілін оқытуда практикалық бағытты күшейтіп, оқу үдерісінің сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Култаева Айгуль Утемисовна
Учитель начальных классов с русским языком обучения
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИКТ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ»

Введение

Компьютерная технология может осуществляться в двух вариантах:

1.“Проникающая” технология(применение компьютерного обучения по отдельным тем ам, разделам, для решения отдельных дидактических задач).

2. Монотехнология (когда всё обучение, всё управление учебным процессом, включая все виды диагностики, мониторинг, опираются на применение компьютера).

Использование новых ИКТ на различных уроках даёт преимущества перед стандартной системой обучения в следующем:

- повышается интерес, мотивация учебной деятельности;
- осуществляется дифференцированный подход;
- каждый ученик становится субъектом процесса обучения;
- за один и тот же промежуток времени объем выполненной работы намного больший;
- облегчается процесс контроля и оценки знаний;
- развиваются привычки учебной деятельности (планирование, рефлексия, самоконтроль, взаимоконтроль).

Цель эксперимента: определение возможностей использование ИКТ при проведение уроков в начальной школе.

Задачи исследования:

1.Изучить состояние проблемы в теории и практике;

2.Определить роль ИКТ в педагогическом процессе;

3.Разработать конспекты уроков,с использованием ИКТ в преподавании для младших школьников;

4. Создать электронные пособия по различным предметам общеобразовательных дисциплин, которые могут быть использованы при проведении уроков;

Ожидаемый результат: использование информационно- коммуникационных технологий на уроках начального образования

1.3. Применение ИКТ в начальном образовании

1. Применение ИКТ в начальном образовании

Сегодня, более чем когда-либо, обеспечение доступа к знаниям и их широкое применение способствует развитию инновационных процессов и обеспечивает динамику экономического роста. Значение школьного образования возрастает, так как именно оно должно обеспечивать каждому выпускнику школы владение компетенциями, которые

необходимы для жизни в современном, изменившемся, ориентированном на нововведения обществе.[21]

Таким образом, школа ставит перед собой важные стратегические цели:

- Обеспечение максимально комфортных условий для удовлетворения потребностей граждан, общества и рынка труда в качественном и доступном образовании путём совершенствования и практической направленности образовательных программ, методик и технологий в аспекте личностно-ориентированного образования;
- Формирование гармонически развитой, духовно богатой, творчески активной и социально адаптированной личности путём интенсификации у обучающихся познавательной деятельности и внутренней мотивации к учению.

При помощи интерактивной доски на уроках можно использовать следующие компьютерные программы: учебные, контролирующие, демонстративные, справочно-информационные, мультимедийные. Все эти программы обучения внедряются через учебные презентации, созданные в программе Power Point, с помощью этой программы созданные презентации оживляют урок и делают его более доступным. На ровне с этим приложением в современном мире чаще всего используются такие электронные платформы как: Bilimland,kundelik.kz,ZOOM,okylik,kz и так далее. Незначительный опыт работы с информационно-коммуникационными технологиями показывает, что они способствуют более глубокому усвоению знаний. Развивающие упражнения – головоломки, считалки, загадки, кроссворды, стихи, ребусы, логические задачи разных видов – направлены на формирование и совершенствование памяти, внимания, мышления.[24] Развивающие упражнения способствуют развитию речи, обогащению словарного запаса, при этом младшие школьники легко и с удовольствием овладевают новой терминологией.

Используя деятельностный метод обучения, учитель имеет возможность решать такие методические задачи:

- Формирование умений и навыков критического мышления в условиях работы с большими объёмами информации;
- Формирование навыков самостоятельной работы с учебным материалом с использованием информационных технологий;
- Формирование навыков самообразования, развития способности к академической способности учащихся;
- Формирование навыков работы в группе;
- Развитие умений сформулировать задачу и кооперативно решить её;
- Формирование навыков самоконтроля.

Использование информационных технологий на уроках в начальной школе необходимо, так как играет ключевую роль в формировании учебных навыков через мотивацию, устойчивую концентрацию и развитие навыков мышления. Информационные коммуникационные технологии улучшают образовательный процесс, делают его более интересным, результативным.

Список использованной литературы

1. Агапова Р. К. О трех поколениях компьютерных технологий обучения в школе. //Информатика и образование.- Политиздат, 2004. - №2.-15с.

2. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения. М.:,Мысль, 2005.- 124 с.

3. Буцин Е.С. Обучение младших школьников началам информатики. //Информатика и образование. –СПб. Просвещение, 2001. - №3.-9с.

4. Видерхольд. Компьютер в начальной школе. // Информатика и образование. - 2003. - №2. – 65 с.

5. Витуховская А.А. Компьютерная поддержка учебных курсов для начальной школы//Информатика в начальном образовании: Приложение к журналу "Информатика и образование".2002г. №1 . – 47 с.

Жумахметова Бакыт Каметовна
Ағылшын тілі мұғалімі, педагог-модератор
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

CREATING A COMFORTABLE LANGUAGE ENVIRONMENT IN ENGLISH LESSONS AS A CONDITION FOR EFFECTIVE LEARNING

Abstract

This article explores the importance of creating a comfortable language environment in English lessons as a necessary condition for effective foreign language learning. It examines theoretical foundations, teaching methodology, and practical classroom applications that support students' motivation and communicative competence. The study emphasizes that a positive classroom atmosphere reduces anxiety and improves academic performance.

Keywords: comfortable language environment, English language teaching, classroom atmosphere, motivation, communicative competence, learner-centered approach

Introduction

In contemporary English language education, the effectiveness of teaching depends not only on instructional methods but also on the emotional and psychological conditions in which learning takes place. A comfortable language environment plays a crucial role in helping students overcome fear, anxiety, and hesitation when using a foreign language. Many learners are afraid of making mistakes or being judged by peers, which limits their participation and slows their progress.

A supportive classroom atmosphere encourages students to communicate freely and take risks in speaking English. When learners feel safe and respected, they become more motivated and engaged in the learning process. Teachers are responsible for creating such an environment by using student-centered approaches, positive feedback, and interactive activities.

The purpose of this article is to analyze the significance of a comfortable language environment in English lessons and to describe effective pedagogical strategies for its creation. The study integrates theoretical perspectives from educational psychology and language pedagogy with practical classroom experience. By examining both methodological principles and real-life applications, this article demonstrates how a positive learning atmosphere contributes to improved communicative competence and academic achievement.

Methodology

The methodology of creating a comfortable language environment is based on several interrelated pedagogical principles: learner-centered instruction, communicative interaction, and emotional support. These principles guide the selection of teaching strategies and classroom management techniques.

Learner-centered instruction focuses on students' individual needs, abilities, and learning styles. Teachers implement differentiated tasks that allow students to work at their own pace and

level. Flexible grouping strategies, such as pair and small-group work, provide opportunities for cooperation and peer learning. This approach reduces pressure and increases participation.

Communicative language teaching forms the core methodological framework. Lessons are organized around meaningful communication rather than mechanical drills. Activities such as role plays, discussions, and problem-solving tasks encourage authentic language use. Through interaction, students develop fluency and confidence.

Emotional support is another essential methodological component. Teachers apply constructive feedback techniques that emphasize progress instead of errors. Mistakes are treated as a natural part of learning. Gentle correction methods, including recasting and guided self-correction, help maintain students' confidence.

Classroom management also contributes to a comfortable environment. Establishing clear routines and respectful communication norms creates a sense of security. Teachers model positive behavior and encourage mutual respect among students.

The integration of educational technology supports diverse learning preferences. Digital tools, interactive platforms, and multimedia materials make lessons engaging and accessible. Technology also enables individualized practice and immediate feedback.

Assessment methods align with the goal of emotional comfort. Formative assessment strategies, such as observation, peer feedback, and self-assessment, focus on learning progress rather than punishment. This reduces anxiety and promotes reflective learning.

Overall, the methodology combines communicative, psychological, and organizational elements to create a holistic learning environment. By applying these principles consistently, teachers foster a classroom culture that supports active participation and language development.

Practical Application

The practical implementation of a comfortable language environment can be observed in everyday classroom activities. One effective strategy is organizing speaking tasks in small groups. For example, role-play scenarios simulate real-life situations such as ordering food or asking for directions. Students feel less pressure speaking in groups than in front of the entire class.

Another practical technique involves differentiated instruction. Teachers prepare tasks with varying levels of difficulty. Beginners may use sentence starters and visual aids, while advanced learners complete open-ended tasks. This ensures that all students experience success.

Interactive games and creative projects also contribute to a positive atmosphere. Language games, storytelling, and collaborative presentations make learning enjoyable and promote teamwork. Students associate English lessons with positive emotions.

Teacher feedback plays a significant role in practice. Instead of directly correcting every mistake, teachers highlight successful communication. For instance, after a speaking activity, the teacher may praise effective expressions before addressing common errors collectively.

Classroom routines further support comfort. Warm-up activities, such as short conversations or vocabulary games, help students transition into English mode. Reflection sessions at the end of lessons allow learners to express their feelings and evaluate their progress.

Technology integration enhances practical application. Online quizzes, interactive whiteboards, and educational apps provide engaging practice opportunities. Students receive immediate feedback, which reinforces learning.

Observations from classroom practice show increased student participation and confidence. Learners become more willing to speak, collaborate, and experiment with language. Teachers report improved relationships and a supportive classroom community.

Overall, practical application demonstrates that a comfortable language environment is achievable through consistent pedagogical strategies. These practices transform the classroom into a safe space for communication and growth.

Recommendations

To create and maintain a comfortable language environment, teachers should adopt several practical recommendations. First, they should prioritize emotional safety by encouraging risk-taking

and treating mistakes as learning opportunities. Positive reinforcement should be a regular part of classroom interaction.

Second, teachers should use a variety of communicative activities that promote collaboration and authentic language use. Pair and group work should be integrated into every lesson.

Third, differentiated instruction should address diverse learning needs. Tasks should be adaptable to various proficiency levels to ensure inclusivity.

Fourth, teachers should model respectful communication and establish clear classroom norms. A supportive teacher-student relationship builds trust and motivation.

Finally, the thoughtful use of technology can enrich lessons and provide personalized feedback. Continuous professional development helps teachers refine their strategies and remain responsive to students' needs.

Conclusion

Creating a comfortable language environment is a fundamental condition for effective English language teaching. A supportive classroom atmosphere reduces anxiety, strengthens motivation, and enhances communicative competence. When students feel safe and respected, they participate more actively and achieve better academic results.

The integration of learner-centered methods, communicative activities, and emotional support forms a comprehensive approach to classroom practice. Practical experience confirms that such an environment fosters confidence, cooperation, and long-term interest in language learning.

Teachers play a central role in shaping this environment. Through positive feedback, differentiated instruction, and respectful classroom management, they create conditions that support both linguistic and personal development. Future educational research may further explore the long-term impact of classroom climate on language acquisition and student well-being.

References

1. Krashen, S. D. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Oxford: Pergamon Press.
2. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society. Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Harmer, J. (2007). How to Teach English. Pearson.
4. Brown, H. D. (2001). Teaching by Principles. Longman.
5. Dörnyei, Z. (2001). Motivational Strategies in the Language Classroom. Cambridge University Press.

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ТИІМДІ ОҚЫТУДЫҢ ШАРТЫ РЕТІНДЕ ҚОЛАЙЛЫ ТІЛДІК ОРТА ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Аңдатпа

Бұл мақалада шетел тілін тиімді меңгерудің қажетті шарты ретінде ағылшын тілі сабақтарында қолайлы тілдік ортаны қалыптастырудың маңызы қарастырылады. Оқушылардың мотивациясын және коммуникативтік құзыреттілігін қолдайтын теориялық негіздер, оқыту әдістемесі мен сыныптағы практикалық қолдану жолдары талданады. Зерттеу оң психологиялық ахуалдың оқушылардың мазасыздығын төмендетіп, оқу жетістіктерін арттыратынын көрсетеді.

Кілт сөздер: қолайлы тілдік орта, ағылшын тілін оқыту, сыныптағы ахуал, мотивация, коммуникативтік құзыреттілік, білім алушыға бағдарланған тәсіл.

Куйкенова Жанар Кабдоллаевна
Учитель начальных классов
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

“КАК ПОМОЧЬ МОРСКИМ ЖИВОТНЫМ СОХРАНИТЬ ИХ ДОМ – ЧИСТОЕ МОРЕ»

Аннотация

Проект «Чистое море» посвящён изучению морских животных и проблеме загрязнения морской среды. Цель работы — показать влияние человека на море и определить способы его сохранения. В ходе проекта изучены основные морские обитатели, причины загрязнения воды и их последствия для природы. Практическая часть включает дидактические игры и создание макета «Чистое море — дом для морских животных», которые помогли сформировать у младших школьников экологическое мышление и ответственное отношение к природе.

Введение

Море — это дом для множества морских животных: рыб, дельфинов, черепах, крабов и других обитателей. Загрязнение воды мусором, пластиком и химическими веществами создаёт серьёзную угрозу для их жизни. Поэтому важно с раннего возраста формировать у детей бережное отношение к природе и понимание личной ответственности за её сохранение.

Цель работы: Познакомиться с морскими животными и определить способы сохранения чистоты моря.

Задачи:

- изучить основных морских обитателей;
- определить значение чистоты воды для жизни животных;
- выявить причины загрязнения моря;
- рассмотреть практические способы охраны морской среды.

Объект исследования: морская среда.

Предмет исследования: влияние человека на чистоту моря.

Методы исследования: наблюдение, изучение источников, беседы, игровые и практические занятия.

Глава I. Жители моря и опасности, которые им угрожают

Моря и океаны населены разнообразными животными: рыбами, медузами, черепахами, дельфинами, морскими звёздами и крабами. Каждый вид имеет свои особенности и среду обитания — от поверхности воды до морского дна и коралловых рифов.

Чистота воды играет решающую роль в жизни морских животных. Загрязнение мусором, особенно пластиком, приводит к травмам и гибели животных. Рыбы и птицы проглатывают мелкие пластиковые частицы, что вызывает болезни. Нефтяные разливы и химические отходы ухудшают качество воды, уменьшают количество кислорода и разрушают экосистему.

Основные причины загрязнения моря:

- выброс пластиковых отходов;
- аварии танкеров и нефтяных платформ;
- сточные воды городов и предприятий;
- шум от морского транспорта.

Загрязнение моря приводит к сокращению численности морских обитателей и разрушению их естественной среды.

Глава II. Практические способы сохранения чистоты моря

Для формирования экологического сознания были использованы дидактические и подвижные игры. В игре «Чистое море» дети учились различать мусор и безопасную среду, а игра «Кто где живёт?» помогала запомнить места обитания морских животных. Подвижные игры способствовали развитию внимания и пониманию последствий загрязнения природы.

Важной частью проекта стало создание макета **«Чистое море — дом для морских животных»**. Макет был разделён на две зоны: чистое и загрязнённое море. Он наглядно показал, как мусор влияет на жизнь морских обитателей и почему необходимо беречь природу.

Практическая работа помогла детям осознать, что даже простые действия — не мусорить, сортировать отходы, участвовать в уборке — вносят вклад в сохранение окружающей среды.

Заключение

В ходе проекта была достигнута поставленная цель. Изучение морских животных и причин загрязнения моря показало, что состояние воды напрямую влияет на жизнь морских обитателей. Практические занятия и создание макета помогли сформировать экологическое мышление и ответственное отношение к природе.

Проект «Чистое море» доказал, что сохранение морской среды возможно при активном участии каждого человека. Забота о чистоте моря — это забота о будущем нашей планеты.

Женісова Светлана Женісқызы
Учитель биологии, педагог-модератор
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ИННОВАЦИОННЫЕ ТРЕНДЫ В ИЗУЧЕНИИ БИОЛОГИИ»

Введение

Биология — одна из самых быстроразвивающихся наук в мире. Современные технологии позволяют учёным глубже изучать живые организмы, процессы в клетке и даже редактировать гены. Инновационные методы делают биологию более точной, наглядной и эффективной.

Цель доклада — рассмотреть основные современные направления и технологии, которые меняют изучение биологии

Генетические технологии и редактирование генома

Одним из главных достижений последних лет стала технология CRISPR-Cas9 — метод точного редактирования генов.

С её помощью можно:

- исправлять генетические мутации,
- создавать устойчивые к болезням растения,
- изучать наследственные заболевания.

Это открывает большие перспективы в медицине и сельском хозяйстве.

Биотехнологии и генная инженерия

Современная биотехнология позволяет:

- создавать инсулин с помощью бактерий,
- разрабатывать новые вакцины,
- выращивать искусственные ткани и органы,
- производить биотопливо.

Например, мРНК-вакцины стали важным прорывом в борьбе с вирусными инфекциями.

Цифровая биология и искусственный интеллект

Сегодня биология тесно связана с информатикой.

Биоинформатика помогает:

- анализировать ДНК,
- расшифровывать геномы,
- прогнозировать структуру белков.

Искусственный интеллект ускоряет поиск новых лекарств и анализ медицинских данных.

3D-моделирование и виртуальная реальность

В образовании активно используются:

- 3D-модели органов и клеток,
- виртуальные лаборатории,
- интерактивные симуляции.

Это позволяет ученикам изучать сложные процессы более наглядно и безопасно.

Микроскопия нового поколения

Современные электронные и флуоресцентные микроскопы позволяют:

- наблюдать процессы внутри живых клеток,
- изучать вирусы,
- видеть молекулярные структуры.

Такие технологии делают исследования более точными.

Персонализированная медицина

Сегодня лечение всё чаще подбирается индивидуально — с учётом генетических особенностей человека.

Это позволяет:

- точнее выбирать лекарства,
- снижать риск побочных эффектов,
- эффективнее лечить онкологические заболевания.

Экологические инновации

Современные биологи разрабатывают:

- методы биоремедиации (очистка среды с помощью микроорганизмов
- биопластики,
- технологии восстановления экосистем.

Это важно для решения глобальных экологических проблем.

Заключение

Инновационные технологии значительно расширяют возможности изучения биологии. Генетика, искусственный интеллект, цифровые методы анализа и новые лабораторные технологии делают науку более точной и перспективной.

Будущее биологии связано с развитием междисциплинарных исследований, где объединяются биология, медицина, химия и информационные технологии.

Галимова Диана Ризабековна
Учитель биологии, педагог-модератор
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ОБУЧЕНИИ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ НА УРОКЕ»

Введение

Современное образование развивается в условиях активной цифровизации общества. Технологии становятся неотъемлемой частью учебного процесса, открывая новые возможности для повышения качества обучения. Одним из наиболее перспективных направлений является использование искусственного интеллекта. Эти технологии позволяют создавать адаптивные образовательные среды, способные учитывать индивидуальные особенности учащихся и обеспечивать персонализированный подход к обучению.

Особое значение искусственный интеллект приобретает в работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Такие учащиеся требуют гибкой организации урока, адаптированных учебных материалов и дополнительных средств поддержки. Традиционные методы обучения не всегда позволяют в полной мере удовлетворить их образовательные потребности. В этой связи использование интеллектуальных цифровых инструментов становится важным ресурсом для построения инклюзивной образовательной среды. Искусственный интеллект помогает учителю подбирать индивидуальные задания, упрощать

восприятие информации, обеспечивать альтернативные способы коммуникации и предоставлять своевременную обратную связь. Это способствует не только усвоению учебного материала, но и развитию уверенности, самостоятельности и мотивации учащихся. Таким образом, изучение возможностей применения ИИ в обучении детей с особыми образовательными потребностями является актуальной задачей современной педагогики.

Цель данного доклада — рассмотреть особенности использования искусственного интеллекта на уроке и определить его значение для повышения эффективности инклюзивного образования.

1. Понятие искусственного интеллекта

Искусственный интеллект — это технологии, которые позволяют компьютерам анализировать информацию, обучаться на основе данных и помогать человеку в решении различных задач. В образовании ИИ используется для создания умных программ, которые могут подстраиваться под уровень ученика, предлагать индивидуальные задания и помогать в освоении материала. Такие системы делают обучение более гибким и ориентированным на потребности конкретного ребёнка.

2. Особенности обучения детей с особыми образовательными потребностями

Дети с особыми образовательными потребностями нуждаются в индивидуальном подходе. Им может требоваться больше времени на усвоение материала, специальные формы подачи информации или дополнительные средства коммуникации. Главная задача учителя — создать условия, при которых каждый ребёнок сможет раскрыть свои возможности. Современные технологии, в том числе искусственный интеллект, помогают адаптировать учебный процесс и сделать его более доступным.

3. Использование искусственного интеллекта на уроке

Искусственный интеллект может применяться на уроке в разных формах. Адаптивные обучающие платформы подбирают задания в зависимости от успехов ученика. Системы распознавания речи помогают детям, которым сложно писать, отвечать устно. Программы преобразования текста в речь поддерживают учеников с нарушениями зрения или чтения. Интерактивные помощники дают подсказки, объясняют сложные темы и позволяют повторять материал в удобном темпе.

4. Преимущества использования ИИ

Использование ИИ в обучении повышает мотивацию учащихся, так как уроки становятся более наглядными и интересными. Каждый ребёнок может учиться в своём темпе, не испытывая давления. ИИ помогает формировать самостоятельность, развивает уверенность и снижает страх ошибок благодаря мгновенной обратной связи. Для учителя это инструмент, который облегчает подготовку индивидуальных заданий и контроль усвоения материала.

5. Трудности и ограничения

Несмотря на преимущества, важно учитывать и ограничения. Искусственный интеллект не может заменить живое общение с учителем и эмоциональную поддержку. Для эффективного использования технологий необходимы технические ресурсы и подготовка педагогов. Также важно соблюдать правила безопасности и защиты персональных данных учащихся.

Заключение

Использование искусственного интеллекта в обучении детей с особыми образовательными потребностями открывает новые возможности для современной школы. Технологии помогают учитывать индивидуальные особенности каждого ученика, делают обучение более доступным и повышают интерес к учебному процессу. Искусственный интеллект способствует развитию самостоятельности, уверенности и познавательной активности детей.

Однако важно помнить, что ИИ является вспомогательным инструментом и не может заменить роль учителя. Только совместная работа педагога и технологий позволяет создать эффективную образовательную среду. Грамотное использование искусственного интеллекта помогает сделать образование более инклюзивным и направленным на успех каждого ребёнка.

Абдрахманова Динара Омировна
Учитель начальных классов, педагог-модератор
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ПРИМЕРЫ УСПЕШНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И СИНГАПУРСКИХ МЕТОДИК НА РАЗНЫХ ЭТАПОВ УРОКОВ»

Использование цифровых технологий и сингапурских методик делает уроки более интерактивными и эффективными, повышает мотивацию и способствует лучшему усвоению материала.

На своих уроках на разных этапах смогла сбалансировать между традиционным и современным методами образования. С 2023 начала активно использовать сингапурские методики в сочетании с цифровыми ресурсами. Остановлюсь лишь на тех приемах которые вызвали самый бурный интерес у учащихся моего класса, которое чаще всего они хотели видеть на наших уроках. На стадии вызова, т.е. на начальном этапе урока мои ребятам больше всего понравился прием «Мозговой штурм», «Куб знаний», «Ромашка Блума». «Куб знаний», на каждой из грани ребятам были представлены задания по пройденным темам, для закрепление изученного материала. Ребята выполняли задания в командах. Каждый из учеников бросал куб, проговаривая задания, записывали их в тетрадь, отвечая на вопросы. Участники команды следили за тем, чтоб каждый из учеников верно выполнял задания, помогая им при возникновении сложностей. А использование метода мозгового штурма позволяет продемонстрировать учащимся, что у одной и той же задачи может быть несколько различных решений и каждое из них является правильным. Просто все зависит от конкретных заданных условий.

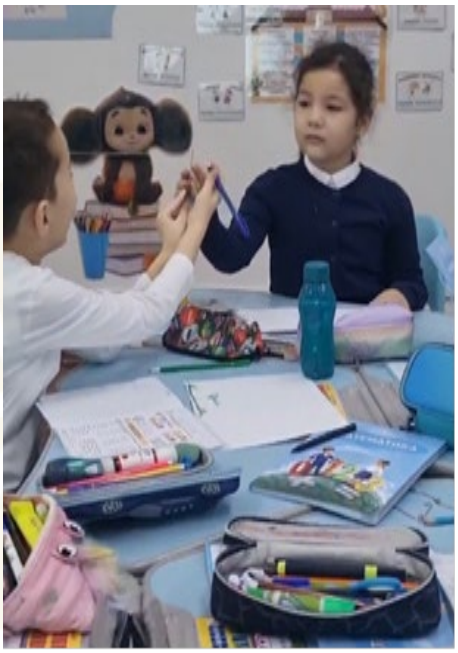
Расскажу о некоторых приемов, которые наиболее часто применяю на уроках для более успешного усвоения материала. Разберем на примере одного урока математики по теме: «Решение задач. Закрепление / В ауле у бабушки и дедушки».

Цели: 1.5.1.1 Моделировать задачу в виде схемы, рисунка, краткой записи; подбирать опорную схему для решения задачи. 1.5.1.3 Анализировать и решать задачи на: нахождение суммы и остатка; составлять и решать обратные задачи. На этапе актуализации знаний применяла следующие приемы: первый прием «РЭЛЛИ РОБИН». В этом приеме ребята рассказывают в своей команде по очереди компоненты сложения, вычитания, а также переместительное свойство сложения. Благодаря этому приему ребята вспомнили пройденный материал и настроились на урок.

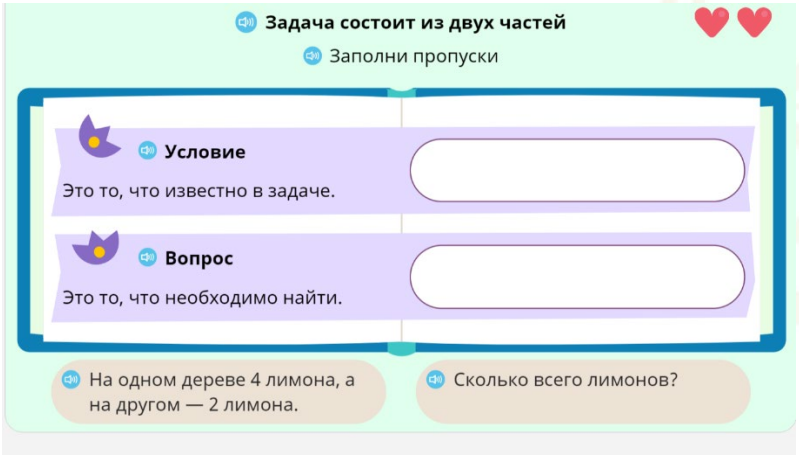

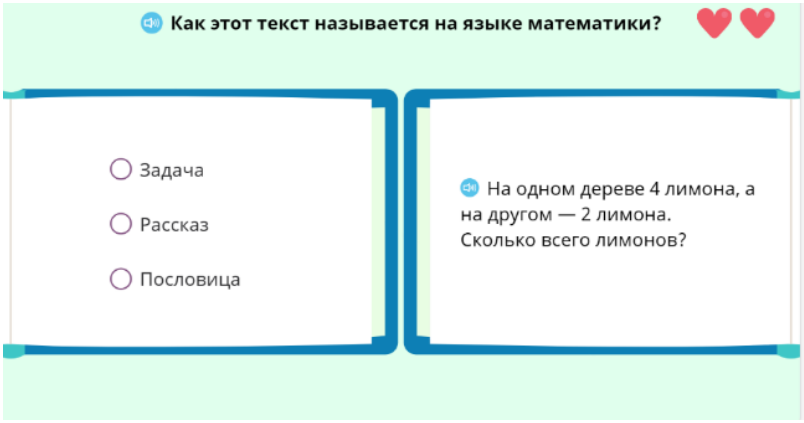

Следующий прием Round Table, благодаря этому ребята закрепили сложение и вычитание в пределах 20-ти, круглых десятков. В этом приеме ребята составляли примеры на сложение и вычитание, диктуя свой пример, контролируя, что бы каждый участник команды записал пример к себе в тетрадь.

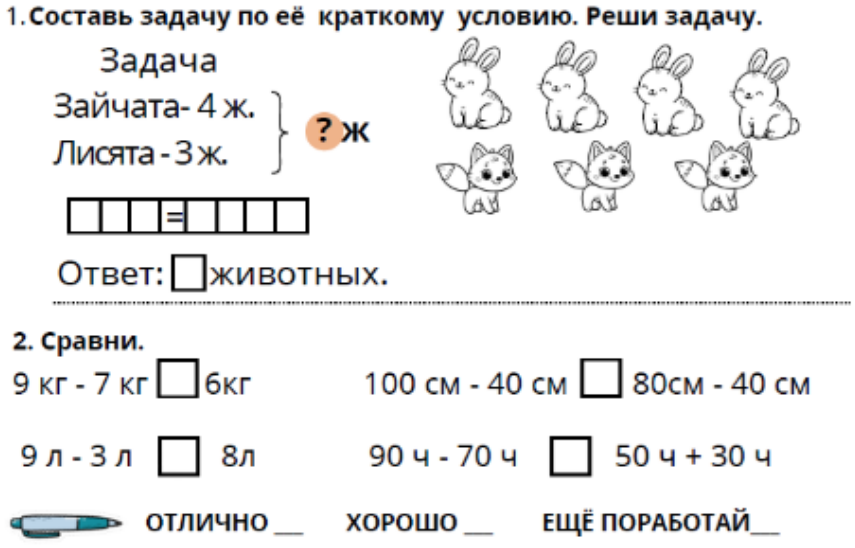

На основной части урока ребята вспоминали части и структуру задачи используя цифровой ресурс.

А так же используя карточки закрепили знание и решение задач, для детей с огрониченными возможностями здоровья были использованны дифференцированные задания.

Бекет Азиза
Учитель начальных классов
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ПОЧЕМУ РЕБЁНОК ПЛАЧЕТ В ШКОЛЕ: НЕ ПРОБЛЕМА, А СИГНАЛ»

Аннотация. В статье рассматриваются причины детского плача в условиях школьной адаптации и учебной деятельности. Плач анализируется как эмоциональный сигнал, отражающий уровень тревожности и адаптационные трудности младшего школьника. Представлены теоретические основания проблемы и практические рекомендации для педагогов.

Ключевые слова: младший школьник, адаптация, эмоциональная безопасность, школьная тревожность, педагогическая поддержка.

Введение

Начальный этап школьного обучения сопровождается значительными изменениями социальной ситуации развития ребёнка. Переход к учебной деятельности как ведущей требует сформированности произвольности поведения, эмоциональной устойчивости и навыков саморегуляции.

Плач в школьной среде нередко воспринимается как нарушение дисциплины, однако с позиции возрастной психологии он представляет собой форму эмоциональной коммуникации и реакцию на стресс.

Психолого-педагогические основания проблемы

Согласно исследованиям А.М. Прихожан, школьная тревожность формируется в условиях завышенных требований и недостаточной эмоциональной поддержки. Ребёнок младшего школьного возраста ещё не обладает устойчивыми механизмами саморегуляции, поэтому эмоциональное напряжение может проявляться через слёзы.

Теория привязанности (Дж. Боулби) подчёркивает значимость чувства безопасности для успешной адаптации. При отсутствии эмоциональной поддержки усиливаются тревожные реакции.

По данным современных исследований в области образовательной психологии, эмоционально безопасная среда напрямую связана с академической успешностью учащихся.

Основные причины плача в школе:

1. Адаптационные трудности (смена режима, новые требования).
2. Учебная тревожность и страх ошибки.
3. Социальные конфликты со сверстниками.
4. Психофизиологическая усталость и перегрузка.

Педагогическая позиция

Современный гуманистический подход в образовании предполагает признание эмоций ребёнка как значимого фактора развития. В работах Ш.А. Амонашвили подчёркивается, что атмосфера доверия и принятия является условием раскрытия личности ученика.

Реакция учителя должна быть направлена на понимание причин эмоциональной реакции, а не на её подавление.

Практические рекомендации

– создание эмоционально безопасной среды;
– поддержка усилий ребёнка;
– формирование культуры ошибки;
– развитие навыков саморегуляции (дыхательные упражнения, рефлексия);
– сотрудничество с родителями.

Заключение

Плач ребёнка в школе является сигналом внутреннего напряжения и требует профессионального педагогического набдюдения и анализа. Игнорирование эмоциональных проявлений может способствовать формированию устойчивой тревожности. Создание поддерживающей образовательной среды способствует успешной адаптации и личностному развитию младших школьников.

Список литературы

1. Выготский Л.С. Педагогическая психология. — М.: Педагогика, 1991.
2. Божович Л.И. Личность и её формирование в детском возрасте. — М.: Просвещение, 2008.
3. Эльконин Д.Б. Психология развития. — М.: Академия, 2001.
4. Прихожан А.М. Школьная тревожность: причины и профилактика. — М.: Педагогика, 2000.
5. Боулби Дж. Привязанность. — М.: Гардарики, 2003.

Нургазиева Венера Табылгановна
Учитель русского языка и литературы
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ ДЛЯ ПОКОЛЕНИЙ Z И ALPHA НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Аннотация.

В статье рассматриваются особенности преподавания русского языка и литературы в условиях цифровой трансформации образования. Анализируются характеристики поколений Z и Alpha, а также предлагаются современные педагогические технологии, способствующие повышению мотивации и вовлеченности обучающихся.

Ключевые слова: поколение Z, поколение Alpha, цифровые технологии, геймификация, молодежный сленг, инновационные методы обучения.

Введение

Современная система образования переживает период глубоких изменений, обусловленных развитием цифровых технологий и трансформацией коммуникативной среды. Поколения Z и Alpha формируются в условиях постоянного информационного потока, клиповости мышления и высокой скорости восприятия данных. В этих условиях традиционные методы преподавания требуют переосмысления.

Учитель русского языка и литературы сегодня выступает не только носителем академических знаний, но и медиатором между культурными эпохами. Его задача — сохранить ценность классического наследия и одновременно говорить с учениками на понятном им языке.

Особенности поколений Z и Alpha

Поколение Z (родившиеся в 2000-х годах) отличается высокой цифровой грамотностью, многозадачностью и ориентацией на визуальный контент. Поколение Alpha, рожденное после 2010 года, еще глубже интегрировано в цифровую среду. Для этих учащихся характерны краткие форматы потребления информации, активное использование социальных сетей и специфическая языковая среда.

В связи с этим возникает необходимость внедрения интерактивных и практико-ориентированных форм обучения.

Цель и задачи

Цель статьи — определить эффективные педагогические технологии, позволяющие адаптировать преподавание русского языка и литературы к особенностям современных школьников.

Задачи:

1. Проанализировать характеристики поколений Z и Alpha.
2. Рассмотреть возможности цифровых инструментов.
3. Описать практические методы работы на уроках.
4. Определить перспективы дальнейшего развития методики.

Использование цифровых инструментов

Современные платформы позволяют сделать урок динамичным и многослойным. Например, сервис Pika дает возможность создавать короткие видеоролики и анимации без специальных навыков монтажа. Ученики могут визуализировать литературные произведения, создавать мини-экранизации и проекты.

Платформа Suno позволяет генерировать музыкальные композиции с помощью искусственного интеллекта. Это открывает новые возможности для анализа художественного текста через звук, эмоциональную атмосферу и ритм.

Геймификация и интерактивность

Игровые элементы значительно повышают учебную мотивацию. Использование интерактивных платформ, например датчика шума со «спящим драконом», помогает регулировать дисциплину в классе и формировать ответственность за коллективную работу.

Задания в формате квестов, интерактивных викторин и экспериментов способствуют активному вовлечению учащихся.

Работа с языком эпох

Особое внимание заслуживает задание-эксперимент «Переводчик времени», в рамках которого учащиеся анализируют одну и ту же ситуацию в трех языковых вариантах: современном молодежном, нормативном и историческом (XIX века).

Данный метод способствует развитию языковой интуиции, пониманию исторической динамики языка и формированию критического мышления.

Также важным направлением является анализ современных лексических единиц («ред-флаг», «зумер», «пупупу») и исторических заимствований («фрапирован», «бонтон», «комильфо»). Это позволяет показать, что язык — живой и постоянно развивающийся организм.

Практическая значимость

Представленные технологии повышают интерес к предмету, формируют коммуникативные компетенции и способствуют развитию творческого потенциала учащихся. Интеграция цифровых инструментов делает урок более близким к реальной жизни современных школьников.

Заключение

Таким образом, успешное преподавание русского языка и литературы в XXI веке невозможно без учета особенностей поколений Z и Alpha. Гибкость, инновационность и готовность к эксперименту становятся ключевыми качествами современного педагога.

Интеграция цифровых технологий, геймификация и работа с современным языковым материалом позволяют сохранить академическую глубину предмета и одновременно повысить его актуальность и привлекательность для обучающихся.

Список литературы

1. Асмолов А.Г. Психология личности в цифровую эпоху.
2. Полат Е.С. Современные педагогические технологии.
3. ФГОС общего образования.

Қараменова Файзада Серікқызы
Тарих пәні мұғалімі
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

«ТАРИХ САБАҒЫНДА ТАРИХИ ДЕРЕКПЕН ЖҰМЫС ЖАСАУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ»

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде тарих пәнін оқытудың басты мақсаты – оқушылардың тарихи санасын қалыптастыру және деректер негізінде ой қорыта алатын тұлға тәрбиелеу. Тарих – дайын ақпаратты жаттауға емес, дәлелдер мен деректерге сүйене отырып, тұжырым жасауға негізделген ғылым.

Осы тұрғыда тарихи дерекпен жұмыс жасау – тарихты оқытудың негізгі әдістемелік тірегі болып табылады. Дерекпен жұмыс оқушыны зерттеуші рөліне енгізіп, оның сыни ойлау қабілетін дамытады.

Негізгі бөлім

1. Тарихи дерек ұғымы және оның түрлері

Тарихи дерек – өткен заман туралы мәлімет беретін материалдық немесе жазбаша ақпарат көзі.

Тарихи деректердің негізгі түрлері:

• Жазбаша деректер (заңдар, хаттар, жылнамалар, естеліктер);
• Заттай деректер (археологиялық табыстар, ескерткіштер);
• Картографиялық деректер (тарихи карталар);
• Статистикалық материалдар;

• Ауызша тарихи мұралар.

Сабақ барысында дерек түрлерін жүйелі қолдану оқушының жан-жақты талдау жасауына мүмкіндік береді.

2. Тарихи дерекпен жұмыс жасаудың кезеңдері

Тарихи дерекпен жұмыс белгілі бір әдістемелік кезеңдер арқылы жүзеге асырылады:

1-кезең: Дерекпен танысу

• Авторын анықтау

• Жазылған уақытын белгілеу

• Қандай тарихи кезеңге қатысты екенін анықтау

2-кезең: Мазмұнын талдау

• Негізгі идеяны анықтау

• Себеп-салдар байланысын табу

• Маңызды ұғымдарды белгілеу

3-кезең: Бағалау және қорытынды жасау

• Деректің сенімділігі

• Автор көзқарасы

• Тарихи маңызы

Бұл тәсіл оқушының тарихи ойлау қабілетін қалыптастырады.

3. Құжатпен жұмыс жасаудың тиімді әдістері

Тарихи құжаттарды талдау барысында төмендегі әдістер тиімді:

• INSERT әдісі – мәтінді белгілеу арқылы талдау;

• Сұрақ-жауап тәсілі – бағыттаушы сұрақтар арқылы ойландыру;

• Кластер құру – негізгі ұғымдарды жүйелеу;

• Салыстырмалы талдау – екі деректі салыстыру.

Мысалы, «Қазақ хандығының құрылуы» тақырыбында М.Х.Дулати еңбегінен үзінді беріп, оқушыларға себептерін анықтату – тарихи талдау дағдысын дамытады.

4. Картамен және статистикалық материалмен жұмыс

Карта – тарихи процестерді кеңістікте түсінуге мүмкіндік береді.

Оқушылар:

• мемлекет шекарасын анықтайды;

• жорық бағыттарын көрсетеді;

• геосаяси жағдайды талдайды.

Статистикалық деректермен жұмыс оқушыларды нақты дәлелдерге сүйенуге үйретеді. Мысалы, индустрияландыру кезеңіндегі өндіріс көлемін салыстыру арқылы экономикалық өзгерістерді түсіндіруге болады.

5. Тарихи дерек арқылы сыни ойлауды дамыту

Дерекпен жұмыс оқушыларға:

• әртүрлі көзқарасты салыстыруға;

• бір оқиғаға бірнеше интерпретация жасауға;

• дәлелді пікір айтуға мүмкіндік береді.

Бұл тәсіл функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға ықпал етеді.

Менің педагогикалық тәжірибемде тарихи дерекпен жұмыс жасау әдісі жүйелі түрде қолданылады. Сабақ барысында оқушыларды дайын ақпаратты қабылдаушы емес, деректі талдаушы зерттеуші ретінде қалыптастыруға басымдық беремін.

1-мысал: «Қазақ хандығының құрылуы» тақырыбы (7-сынып)

Бұл сабақта М.Х.Дулати еңбегінен үзінді ұсынып, оқушыларға төмендегідей тапсырмалар бердім:

• Деректің авторын анықтау;

• Оқиғаның себептерін табу;

• Керей мен Жәнібек хандардың әрекетіне баға беру.

Оқушылар дерек мәтінін талдау арқылы Қазақ хандығының құрылу себептерін өздері анықтап, қорытынды жасады. Сабақ соңында «Себеп–салдар» кестесін толтырды. Нәтижесінде оқушылардың талдау және дәлелдеу дағдылары айқын көрінді.

2-мысал: «Индустрияландыру» тақырыбы (9-сынып)

Сабақта статистикалық мәліметтер мен өндіріс көрсеткіштері берілген кестені қолдандым. Оқушылар:

• 1928–1940 жылдар аралығындағы өзгерістерді салыстырды;
• Экономикалық өсімнің себептерін анықтады;
• Индустрияландырудың жағымды және жағымсыз тұстарын талдады.

Бұл тапсырма оқушыларды нақты дерекке сүйеніп пікір айтуға үйретті. Дебат ұйымдастыру арқылы олардың сыни ойлау белсенділігі артты.

3-мысал: Картамен жұмыс (8-сынып)

«Жоңғар шапқыншылығы» тақырыбында тарихи картамен жұмыс ұйымдастырдым. Оқушылар:

• Жорық бағыттарын белгіледі;
• Шайқас өткен аймақтарды көрсетті;
• Географиялық факторлардың тарихи оқиғаларға әсерін талдады.

Картамен жұмыс оқушылардың кеңістіктік ойлау қабілетін дамытып, тарихи процесті терең түсінуіне ықпал етті.

Жүйелі түрде тарихи дерекпен жұмыс жүргізудің нәтижесінде:

• Оқушылардың мәтінді талдау дағдысы жақсарды;
• Дәлелді пікір айту қабілеті артты;
• Сабаққа қызығушылық деңгейі көтерілді;
• Жиынтық бағалау нәтижелері оң динамика көрсетті.

Оқушылар тарихи оқиғаларды жаттап қана қоймай, олардың себеп-салдарлық байланысын түсінуге және өз көзқарасын дәлелдеуге үйренді.

Қорытынды

Тарихи дерекпен жұмыс жасау – тарих пәнін оқытудың әдістемелік негіздерінің бірі. Дерекке сүйене отырып оқыту:

• оқушының зерттеушілік қабілетін дамытады;
• тарихи ойлауын қалыптастырады;
• сыни көзқарасын жетілдіреді;
• білім сапасын арттырады.

Сондықтан тарих сабағында тарихи деректерді жүйелі, мақсатты әрі әдістемелік тұрғыда дұрыс ұйымдастыру – заманауи мұғалімнің кәсіби шеберлігінің көрсеткіші болып табылады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы.
2. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты.
3. Жүсіпбекова А. Тарихты оқыту әдістемесі. – Астана, 2020.
4. Қабдықайыров Қ. Педагогикалық технологиялар. – Алматы, 2018.
5. Сын тұрғысынан ойлау стратегиялары бойынша әдістемелік құрал.

Мағзомова Назерке Каримқызы
Ағылшын тілі пәні мұғалімі
"Сенім" элитарлық мектеп-бала бақша кешені"
Атырау облысы, Атырау қаласы

DIFFERENTIATION IN ENGLISH LESSONS IN A MULTICULTURAL AND MIXED-PROFICIENCY CLASSROOM

Abstract

Differentiated instruction is an important approach in English language teaching, particularly in classrooms where students have different levels of language proficiency and diverse cultural backgrounds. This article describes practical strategies for differentiation in English lessons and presents the experience of teaching in a school where both local and international students study together. Special attention is given to collaborative learning as a way to balance different levels of English proficiency and ensure equal participation.

Keywords: differentiated instruction, English language teaching, mixed-ability classroom, multicultural education, collaborative learning

Introduction

In modern education, English language teachers often work with students who have different learning needs, abilities, and language backgrounds. In some schools, this diversity is especially visible because local students and international students study together. Their levels of English proficiency may differ significantly, which creates challenges for lesson planning and classroom management.

If teaching methods are not adapted, tasks may be too difficult for some learners and too easy for others. As a result, motivation and participation can decrease. Differentiated instruction helps teachers address this problem by adapting teaching methods, materials, and tasks to students' needs (Tomlinson, 2014).

Theoretical Background

Differentiation is based on the idea that students learn best when instruction matches their readiness level, interests, and learning profile. Tomlinson (2014) identifies four elements that can be differentiated: content, process, product, and learning environment.

Vygotsky's (1978) concept of the Zone of Proximal Development also supports differentiation. According to this theory, learners develop more effectively when they receive support from teachers or peers while working on tasks slightly above their current level.

In language teaching, Krashen (1982) emphasizes the importance of comprehensible input, meaning language that learners can understand but that also challenges them to progress. Differentiated activities help provide such input for students at different levels.

Methodology and Classroom Practice

In our school, English classes include both local students and foreign students. Some learners speak English confidently and use it in everyday communication, while others are still developing basic skills. To help all students learn effectively, teachers use several differentiation strategies.

Flexible grouping: Students often work in mixed-ability pairs or groups. Stronger students help explain tasks and model language use, while less proficient learners gain confidence and practice communication skills.

Differentiated tasks: Teachers prepare tasks with different levels of difficulty. For example, during reading lessons, some students work with the full text, while others receive simplified versions or vocabulary support.

Scaffolding: Sentence starters, word banks, and visual aids help students participate in speaking and writing activities. Gradually, this support is reduced as students become more independent.

Project and collaborative learning: Group projects are especially effective in multicultural classrooms. Students contribute according to their abilities: some focus on speaking, others on writing, research, or design. This helps balance different proficiency levels and encourages teamwork.

Results and Discussion

The use of differentiation in English lessons has shown several positive results. Students of different levels are able to participate actively in class. Collaborative work helps reduce anxiety among learners with lower proficiency. Communication between local and international students improves, which promotes intercultural understanding.

Working together also helps create a supportive learning environment. Differences in language level become an advantage rather than a problem, as students learn from one another. However, differentiation requires careful planning and preparation, and teachers need to monitor group work to ensure that all students are involved.

Conclusion

Differentiated instruction is an effective approach for teaching English in mixed-ability and multicultural classrooms. By adapting tasks, using flexible grouping, and encouraging collaboration, teachers can ensure that all learners progress and remain motivated.

In schools where local and foreign students study together, differentiation not only improves language learning but also develops communication skills, cooperation, and respect for cultural diversity. These skills are essential for students in a globalized world.

References

1. Hall, T., Strangman, N., & Meyer, A. (2003). Differentiated instruction and implications for UDL implementation. National Center on Accessing the General Curriculum.

2. Krashen, S. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon.

3. Lightbown, P. M., & Spada, N. (2013). How Languages are Learned (4th ed.). Oxford University Press.

4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching (3rd ed.). Cambridge University Press.

5. Tomlinson, C. A. (2014). The Differentiated Classroom: Responding to the Needs of All Learners (2nd ed.). ASCD.

6. Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

Келдиянова Аэлина Серікқызы
Учитель начальных классов с русским языком обучения
Учитель русского языка и литературы в школах с не русским языком обучения
"Комплекс элитарной школы-детского садика "Сенім"
Атырауская область, город Атырау

«ВВЕДЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И НЕЙРОННЫХ СЕТЕЙ В ОБУЧЕНИИ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ»

Введение

Во многих областях нашей жизни использование искусственного интеллекта в последнее время совершило переворот. Однако в сфере образования искусственный интеллект находится на начальных стадиях развития.

Гипотеза – мы предполагаем, что применение ИИ на уроках начального образования:

- повышает интерес к учебному процессу;
- ставит перед ребенком познавательные и творческие задачи;
- воспитывает самостоятельность.

Объект исследования – процесс преподавания общеобразовательных дисциплин в начальной школе

Предмет исследования – применение искусственного интеллекта и нейронных сетей на уроках в начальной школе.

Ожидаемый результат: полноценное внедрение искусственного интеллекта в процесс обучения начального образования

Цель эксперимента: определение возможностей искусственного интеллекта при проведение уроков в начальной школе.

Задачи исследования:

1. Персонализированное обучение: Путем анализа данных обучения, ИИ может определить слабые места учеников и предложить рекомендации по их усовершенствованию.

2. Автоматизация оценки: Использование ИИ в процессе оценки работ учеников может значительно сократить время, затрачиваемое учителями на проверку заданий и выставление оценок.

3. Адаптивные образовательные платформы: ИИ может быть использован для создания образовательных платформ, которые могут адаптироваться к индивидуальным потребностям каждого ученика.

4. Интерактивное обучение: ИИ может быть использован для создания интерактивных образовательных материалов, которые делают обучение более увлекательным и интересным для учащихся.

5. Поддержка учителей: ИИ может помочь учителям в процессе планирования уроков, предлагая рекомендации по выбору оптимальных материалов и методик обучения.

Видится, что использование технологий искусственного интеллекта в образовании может качественно решить проблему персонализации и адаптации обучения. Компьютер

посредством алгоритмов способен отслеживать успехи и неудачи ученика, выстраивать для него индивидуальную образовательную траекторию, способную динамически перестраиваться по мере развития учащегося с учетом его индивидуальных особенностей и потребностей.

Благодаря адаптации образовательного процесса ученика к его индивидуальной скорости обучения происходит персонализация. Искусственный интеллект способен учитывать методику и темп освоения учебного материала, потребности обучающихся, их особые интересы и предпочтения и предлагает каждому, в зависимости от вышеперечисленного, задания возрастающей сложности.

Поговорить с книгой — Talk to Books

Приложение работает на базе алгоритмов Google AI. Нейросеть отвечает на вопросы пользователя цитатами из книг. Она умеет обрабатывать абстрактные вопросы, например, «в чём смысл жизни?» и «что значит быть человеком?».

Сделать логотип — Logojoy

Чтобы создать логотип, пользователю нужно ввести название компании, выбрать её специализацию, понравившиеся логотипы, цветовые гаммы и изображения.

Сервис использует алгоритмы TensorFlow от Google.

Инструмент **«Deep Nostalgia»** от «MyHeritage», технология создания видео с анимацией лиц на фотографиях и просмотра реалистичного видео-ролика, – отличный ресурс для уроков истории и литературы при изучении конкретных персоналий. Вы можете «оживить» портреты императоров, царей, классиков литературы и любых других известных личностей.

Вот пример «живого» портрета поэта первой половины XIX века Константина Батюшкова. В зависимости от функций есть возможность выбора ракурса и позы персоны.

Вместо того чтобы использовать надоевшие картинки с фотостоков, можно сгенерировать изображение по заданным параметрам и отредактировать его с помощью нейросети. В результате получится уникальный контент, не отягощенный авторскими правами.

Для работы с изображениями подходят:

- Kandinsky, Midjourney, Stable Diffusion, Dall-E 2 — генерируют изображения в разных стилях по текстовому описанию.
- Adobe Remove Background, Clippingmagic, Pixlr — удалят фон, изменят размер, добавят художественные эффекты.
- AI Image Enlarger, Waifu2x, BigJPG, Topaz Gigapixel AI — улучшат качество, изменят размер, удалят шумы.
- Deepart — превратит фотографию в картину.
- Lama Cleaner, AiPainter — уберут лишние объекты с изображения.

С помощью ИИ можно создавать яркие видеоэффекты и уникальную фоновую музыку, улучшать качество и разрешение видеороликов, генерировать говорящих персонажей, обрабатывать звуковые дорожки. Например, нейросеть может озвучивать обучающие ролики вместо диктора. Это сокращает время на поиск специалиста и запись в студии, а также снижает затраты компании. ИИ может грамотно расставлять ударения и выбирать правильные варианты произношения.

А для работы с аудио и видео подходят:

- Gen-2 — меняет фон видеоролика, удаляет лишние объекты, добавляет стилизацию.
- Synthesia Create — превращает сценарий в видеокурс.
- iSpring Suite Max, Freetts, Text to Speech Online, VoxWorker — превращают текст в дикторскую озвучку для онлайн-курса или видео.
- Boomy, MuseNet — генерируют уникальные мелодии по запросу.

ИИ может выступать как ассистент, уточняя вопросы пользователей по обучению, помогая правильно формулировать запросы и направляя их экспертам. Эта технология уже используется в различных чат-ботах, помогающих в обучении.

Второй сценарий — общение с нейросетью в процессе изучения иностранного языка. ChatGPT может поддерживать беседу на любом иностранном языке, что позволяет немного увеличить количество языковой практики, а также закрепить полученные знания.

Использованная литература

1. Выготский Л.С. История развития высших психических функций. М.: Юрайт, 2016. 359 с.
2. Искусственный интеллект: междисциплинарный подход. М.: ИинтеЛЛ, 2006. 448 с.
3. Калинин И.А., Самылкина Н.Н. Информатика. 11 класс. Углубленный уровень. М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2018. 212 с.
4. Корчажкина О.М. Естественная когнитивная система Homo Cognitionis: в поисках алгоритма человеческого мышления // Проблемы искусственного интеллекта. 2016. № 2 (3). С. 25-38.
5. Маклюэн ГМ. Понимание медиа: Внешние расширения человека. М.: Гиперборея, 2007. 464 с.
6. Уваров А.Ю. Технологии искусственного интеллекта в образовании // Информатика и образование. 2018. № 4. С. 14-22.

Сексенбаев Куат Демеубаевич
Учитель русского языка и литературы, педагог-исследователь
КГУ «Койшыбекская средняя школа»
Алматинская область Енбекшиказахский район

РАЗВИТИЕ ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

В условиях модернизации современного образования проблема развития читательской грамотности приобретает особую актуальность. Читательская грамотность сегодня рассматривается не только как умение понимать прочитанный текст, но и как способность анализировать, интерпретировать, критически осмысливать и использовать информацию в различных жизненных ситуациях. Как педагог-исследователь, работающий в области преподавания русского языка и литературы, я рассматриваю развитие читательской грамотности как одно из ключевых направлений авторской образовательной программы.

Русский язык и литература обладают уникальным потенциалом для формирования читательской грамотности, поскольку именно на этих уроках обучающиеся систематически работают с текстами разных типов и жанров: художественными, публицистическими, научно-популярными, учебными. В рамках авторской программы особое внимание уделяется целенаправленному обучению стратегиям смыслового чтения. Учащиеся осваивают приёмы прогнозирования содержания текста, выделения ключевой информации, постановки вопросов к тексту, сопоставления авторской позиции с собственной точкой зрения.

Одним из важнейших принципов программы является деятельностный подход. Чтение рассматривается не как пассивное восприятие информации, а как активный процесс взаимодействия читателя с текстом. На уроках широко используются такие формы работы, как чтение с остановками, диалог с автором, кластер, таблицы «Знаю – хочу узнать – узнал», синквейн. Эти методы способствуют формированию навыков анализа текста, развитию логического мышления и речи.

Особое место в программе занимает работа с художественным текстом. Анализ литературных произведений направлен не только на изучение художественных средств и сюжетных линий, но и на выявление смысловых подтекстов, нравственных проблем, авторской позиции. Учащиеся учатся интерпретировать текст, опираясь на собственный

читательский опыт, историко-культурный контекст и языковые особенности произведения. Такая работа способствует развитию эмоционального интеллекта и ценностных ориентиров личности. Важно отметить, что приобщение к литературе как к искусству слова воспитывает эстетический вкус и способность к сопереживанию, что является неотъемлемой частью духовного развития.

На уроках русского языка развитие читательской грамотности осуществляется через анализ текстов разных функциональных стилей, выполнение заданий на преобразование информации, работу с несплошными текстами (таблицами, схемами, инфографикой). Это позволяет формировать универсальные учебные действия, необходимые для успешного обучения по всем предметам. Важным компонентом программы является интеграция заданий формата международных исследований (PISA), что помогает учащимся адаптироваться к требованиям современного образовательного пространства. Кроме того, в эпоху цифровизации особую роль играет обучение критической оценке информации, получаемой из интернет-источников, и противостоянию инфо-шуму.

Реализация авторской программы показала положительную динамику в развитии читательской грамотности обучающихся: повысился уровень осознанного чтения, улучшились навыки анализа и интерпретации текстов, возрос интерес к чтению художественной литературы. Для поддержания этой динамики программа предполагает постоянное обновление текстового материала, включение актуальных медиатекстов и произведений современной литературы, близких мироощущению подростков. Также важным представляется организация проектной деятельности, литературных дискуссий и творческих конкурсов, которые мотивируют к глубокому чтению и самовыражению.

Таким образом, целенаправленная и системная работа по развитию читательской грамотности на уроках русского языка и литературы является важным условием формирования функционально грамотной, мыслящей и культурной личности, способной к непрерывному самообразованию и активному участию в жизни общества.

Использованная литература

1. Асмолов А. Г. Формирование универсальных учебных действий в основной школе. – М.: Просвещение, 2018.

2. Бунеева Е. В. Обучение смысловому чтению в школе. – М.: Баласс, 2016.

3. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 2019.

4. Леонтьев А. А. Психология чтения и понимания текста. – М.: Смысл, 2017.

Пентин А. Ю. Читательская грамотность школьников: теория и практика формирования. – М.: Академкнига, 2020.

5. Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования. – М.: Минпросвещения РФ, 2021.

6. Сметанникова Н. Н. Стратегиальный подход к обучению чтению. – М.: Школьная библиотека, 2018.

7. Кабанова-Меллер Е. Н. Учебная деятельность и развивающее обучение. – М.: Педагогика, 2019.

Жансеитова Айжан Каирбековна
Бастауыш сынып мұғалімі
«Қойшыбек орта мектебі» КММ
Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы

ОҚУ САУАТТЫЛЫҒЫН АРТТЫРУДА МӘТІНМЕН ЖҰМЫС ЖҮРГІЗУДІҢ ТИІМДІ ӘДІС-ТӘСІЛДЕРІ

Аңдатпа.
Мақалада бастауыш сынып оқушыларының оқу сауаттылығын арттыруда мәтінмен жұмыс жүргізудің тиімді әдіс-тәсілдері қарастырылады. Оқылым дағдыларын қалыптастыру, мәтінді түсіну, талдау, қорытынды жасау қабілеттерін дамыту жолдары ұсынылады. Практикалық тапсырмалар мен әдістемелік ұсынымдар берілген.
Түйінді сөздер: оқу сауаттылығы, мәтінмен жұмыс, бастауыш сынып, функционалдық сауаттылық, сын тұрғысынан ойлау, белсенді оқыту әдістері.

Кіріспе

Қазіргі білім беру жүйесінде оқу сауаттылығын қалыптастыру – негізгі басым бағыттардың бірі. Оқу сауаттылығы – оқушының мәтінді түсінуі, талдауы, ақпаратты өмірлік жағдаяттарда қолдана білуі. Бұл дағды бастауыш сыныпта қалыптасады және әрі қарайғы білім алудың іргетасы болып табылады.

Бастауыш сынып оқушылары үшін мәтінмен жұмыс – тек оқып шығу емес, оны түсіну, мазмұнын игеру, негізгі ойды анықтау, кейіпкерлер әрекетін бағалау, қорытынды жасау үдерісі. Сондықтан мұғалім мәтінмен жұмысты тиімді ұйымдастыру арқылы оқушылардың оқу сауаттылығын жүйелі түрде дамытуы қажет.

Оқу сауаттылығының мазмұны

Оқу сауаттылығы төмендегі компоненттерден тұрады:

- мәтінді дұрыс, мәнерлеп оқу;
- мәтін мазмұнын түсіну;
- негізгі ойды анықтау;
- ақпаратты іріктеу және салыстыру;
- мәтін бойынша пікір білдіру;
- қорытынды жасау және өмірмен байланыстыру.

Бұл дағдыларды дамыту үшін мәтінмен жұмысты кезең-кезеңімен ұйымдастыру тиімді.

Мәтінмен жұмыс жүргізудің кезеңдері

1. Мәтіналды кезең

Мақсаты – оқушыны мәтін мазмұнына бағыттау, қызығушылық ояту.

Тиімді әдістер:

- «Болжау» әдісі (тақырып бойынша не туралы екенін болжау);
- Тірек сөздер арқылы әңгіме құрастыру;
- Суретпен жұмыс;
- «Миға шабуыл» әдісі.

Мысал: Мәтін тақырыбы: «Құстардың көктемгі тіршілігі».

Оқушыларға сурет көрсетіліп, «Бұл мәтінде не туралы айтылады?» деген сұрақ қойылады.

2. Мәтінмен жұмыс кезеңі

Мақсаты – мәтінді түсіну және талдау.

Тиімді әдістер:

- **«INSERT» әдісі**

Оқушылар мәтінді оқи отырып, белгілер қояды:

V – білдім

• – жаңа ақпарат

• – – түсінбедім
• ? – сұрағым бар
Бұл әдіс оқушының белсенді оқуын қамтамасыз етеді.
• **«Түртіп алу» әдісі**
Негізгі ақпаратты қысқаша жазып отыру.
• **«Кластер» құру**
Мәтін мазмұнын тірек-сызба арқылы жүйелеу.
• **Рөлге бөліп оқу**
Көркем мәтіндерде кейіпкерлерді рөлге бөліп оқу арқылы түсіну деңгейі артады.
3. Мәтіннен кейінгі кезең
Мақсаты – талдау, жинақтау, қолдану.
Тиімді әдістер:
• «Бес жолды өлең»;
• Венн диаграммасы (кейіпкерлерді салыстыру);
• Сұрақ-жауап (ашық және жабық сұрақтар);
• «Автор орындығы»;
• Эссе жазу;
• Мәтін мазмұнын өмірмен байланыстыру.
Мысал:
«Егер сен кейіпкердің орнында болсаң, не істер едің?» деген сұрақ арқылы сыни ойлау дамиды.
Оқу сауаттылығын арттыруға бағытталған тапсырмалар
1. Негізгі ойды анықта.
2. Мәтінге ат қой.
3. Артық сөйлемді тап.
4. Мәтінді жоспар бойынша бөліктерге бөл.
5. Мәтін мазмұны бойынша 3 сұрақ құрастыр.
6. Кейіпкерге мінездеме бер.
Осындай тапсырмалар оқушылардың логикалық ойлауын, тіл байлығын дамытады.
Заманауи әдістердің рөлі
Бастауыш сыныпта оқу сауаттылығын дамытуда:
• топтық жұмыс;
• жобалау әдісі;
• диалогтік оқыту;
• цифрлық ресурстарды пайдалану
тиімді нәтиже береді. Интерактивті тапсырмалар оқушылардың қызығушылығын арттырып, белсенді қатысуын қамтамасыз етеді.
Педагогикалық шарттар
Оқу сауаттылығын дамыту тиімді болуы үшін:
1. Мәтін оқушы жас ерекшелігіне сай болуы керек;
2. Жүйелілік сақталуы тиіс;
3. Қалыптастырушы бағалау қолданылуы қажет;
4. Әр оқушының жеке мүмкіндігі ескерілуі керек;
5. Сабақта қолайлы психологиялық орта қалыптастырылуы тиіс.
Қорытынды
Оқу сауаттылығын арттыру – бастауыш білім берудің негізгі міндеттерінің бірі. Мәтінмен жұмыс жүргізудің тиімді әдіс-тәсілдерін жүйелі қолдану оқушылардың мәтінді терең түсінуіне, талдау жасауына, өз ойын еркін жеткізуіне мүмкіндік береді.
Демек, мұғалімнің кәсіби шеберлігі мен әдістемелік ізденісі – оқу сауаттылығын қалыптастырудың басты факторы болып табылады.

Калиева Гульнара Жакияновна
Учитель начальных классов
КГУ "Койшыбекская средняя школа"
Алматинская область, Енбекшиказахский район

ЗАНИМАТЕЛЬНАЯ ГРАММАТИКА

Аннотация. В статье рассматриваются возможности использования занимательных форм работы при изучении грамматики в начальных классах. Анализируются педагогические условия, способствующие формированию устойчивого интереса к русскому языку, развитию орфографической зоркости и речевой культуры обучающихся. Представлены примеры практических заданий и методические рекомендации для учителя начальных классов.

Ключевые слова: занимательная грамматика, начальная школа, познавательный интерес, орфографическая зоркость, игровые технологии, развитие речи.

Введение

Современное начальное образование ориентировано не только на усвоение знаний, но и на развитие личности обучающегося, формирование устойчивой мотивации к обучению. Русский язык, являясь одной из базовых дисциплин начальной школы, требует систематической, целенаправленной работы. Однако для учащихся 4 класса грамматический материал часто воспринимается как сложный и требующий высокой концентрации внимания.

В этой связи особую актуальность приобретает использование элементов занимательной грамматики, позволяющих превратить изучение языковых явлений в увлекательный и познавательный процесс.

Теоретические основы занимательной грамматики

Занимательная грамматика — это система методических приёмов, основанных на игровых, проблемных, творческих и исследовательских заданиях, направленных на активизацию мыслительной деятельности учащихся.

Психолого-педагогические исследования подтверждают, что младший школьный возраст характеризуется высокой познавательной активностью, эмоциональностью и потребностью в игровой деятельности. Именно поэтому включение игровых элементов в структуру урока способствует:

- формированию устойчивого интереса к предмету;
- развитию логического и образного мышления;
- повышению уровня орфографической грамотности;
- формированию коммуникативных навыков.

В 4 классе учащиеся уже владеют базовыми грамматическими понятиями, что позволяет организовывать более сложные интеллектуальные игры, исследовательские задания и мини-проекты.

Методические приёмы занимательной грамматики

1. Грамматические загадки и ребусы

Использование ребусов и загадок активизирует аналитическое мышление. Например:

Задание:

Определите часть речи:

«Без рук, без ног, а пишет строки» (ручка).

После отгадывания ученики определяют лексическое значение слова, его морфологические признаки и выполняют разбор.

2. «Лови ошибку»

Учитель предлагает текст с преднамеренными орфографическими и пунктуационными ошибками.

Пример: *Василя и маша пошли в лес. Они нашли много грыбов и ягод.*

Задача учащихся — найти и исправить ошибки, объяснив правило. Данный приём формирует орфографическую зоркость и умение аргументировать ответ.

3. Грамматические сказки

Создание и анализ лингвистических сказок способствует лучшему пониманию абстрактных понятий.

Например, сказка о «Королевстве Частей Речи», где существительные — жители города, прилагательные — художники, а глаголы — самые активные персонажи.

После прослушивания учащиеся выполняют задание:

- выделяют части речи;
- составляют собственный фрагмент сказки;
- объясняют грамматические признаки слов.

4. Языковые исследования

В 4 классе целесообразно вводить элементы исследовательской деятельности.

Пример мини-исследования: «Почему в слове “солнце” не произносится буква “л”?»

Учащиеся:

- подбирают проверочные слова;
- анализируют произношение;
- формулируют правило.

Такой подход способствует развитию познавательной самостоятельности.

5. Интерактивные формы работы

Эффективными являются:

- грамматические викторины;
- лингвистические квесты;
- работа в группах;
- словарные баттлы;
- «Собери предложение».

Коллективная деятельность формирует навыки сотрудничества и повышает учебную мотивацию.

Педагогические условия эффективности

Для успешной реализации занимательной грамматики необходимо:

1. Систематичность применения игровых приёмов.
2. Чёткая связь с программным материалом.
3. Учёт возрастных особенностей учащихся.
4. Баланс между занимательностью и учебной целью.
5. Создание ситуации успеха для каждого ребёнка.

Важно помнить, что занимательность не должна подменять собой содержание обучения, а должна выступать средством его более глубокого усвоения.

Практические результаты

Опыт работы показывает, что систематическое использование занимательных методов в 4 классе приводит к:

- повышению качества знаний по русскому языку;
- увеличению уровня орфографической грамотности;
- формированию устойчивой положительной мотивации;
- развитию речевой активности учащихся.

Дети начинают воспринимать грамматику не как сложную систему правил, а как интересный мир языка, требующий исследования и творчества.

Заключение

Занимательная грамматика в 4 классе является эффективным инструментом формирования познавательного интереса и развития языковой компетенции младших школьников. Рациональное сочетание игровых, творческих и исследовательских методов позволяет сделать процесс обучения более продуктивным и эмоционально насыщенным.

Таким образом, внедрение элементов занимательной грамматики соответствует современным требованиям начального образования и способствует формированию функционально грамотной личности.

Сергалиева Толкын Джумарстановна
Мектепалды сынып тәрбиешісі, педагог-сарапшы
Қадыр Мырза Әлі атындағы №47 жалпы орта білім беретін мектебі
Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

ЗАТТАР ТОБЫН САНАУ ЖӘНЕ САЛЫСТЫРУ

Ұйымдастырылған іс-әрекет: Математика негіздері
Тақырыбы: Заттар тобын санау және салыстыру
Міндеттері:
1.Заттарды санау дағдысын жетілдіру
2.Заттар тобын салыстыруға үйрету (артық, кем, тең)
3.Ертегі кейіпкерлері арқылы қызығушылықтарын арттыру. Қазақтың ұлттық бұйымдары арқылы математикалық түсінікті бекіту
Көрнекілігі: Суреттер, асықтар, дорбалар, интерактивті тақта, қазақы киімдегі Мақта қыз макеті, ұлттық заттар суреті, сандық, қоржын макеті, сан карточкалар (1–10) қоржын,кесе, тостаған ,қымыз тостағаны
Әдіс - тәсілдер: Түсіндіру, көрсету, сұрақ - жауап, салыстыру, ұлттық дәстүрді дәріптеу..
1. Ұйымдастыру кезеңі
Шаттық шеңбер
Күннің көзі ашылып,
Көкке шуақ шашылсын.
Құтты қонақ келіпті
Төрімізге еніпті.
Амандасу үлкенге
Тәрбиенің басы ғой.
Ал қанекей бәріміз
Сәлемдесейік үлкенге!
Сәлеметсіздерме?!
Құндылық
Жаксы бала- тәртіпті бала
Балалар, қазақ халқы үлкенді сыйлаған, кішіге қамқор болған. Бүгін біз де бір-бірімізге мейірімді болайық.
– «Бірлік бар жерде – тірлік бар» дейді халқымыз. ұйымдастырылған іс-әрекетімізге тату болып, бірге ойлаймыз, бірге үйренеміз .
Балалар, бүгін біз ұлттық құндылықтарға толы, қызықты бір ертегі әлеміне саяхатқа шығамыз.
Ой қозғау. Жұмбақ
Ертегіде аты бар,
Ақылымен даңқы бар.
Мысықпенен дос болып,
Әділдікті сақтаған кім?
(Жауабы: Мақта қыз)

Тәрбиеші: Дұрыс таптындар жұмбақтың шешуін! Балалар, бүгін бізге ертегіден Мақта қыз қонаққа келіпті.

ЖИ (Мақта қыз)

Сәлеметсіңдер ме, ақылды да тату балалар!
Мен сендерге ертегілер елінен келдім.
Балалар, менің мысығым бір қателік жасап қойды,
сол үшін оның құйрығын алып қойдым.
Енді мен мысыққа:
«Егер заттарды дұрыс санап,
артық пен кемді ажырата білсең,
мен саған құйрығыңды қайтарып беремін» дедім. Кәне, балалар,
мысыққа көмектесейік, тапсырмалар орындап, бірге санап, салыстырайық!

2. Негізгі бөлім

Бұл ертегіні бәрің білесіңдер ғой — «Мақта қыз бен мысық» Мақта қыз қолына қоржын ұстап келіпті.

Бүгін біз Мақта қызға мысықтың құйрығын қайтарып беруге көмектесеміз.

Қазақ халқы әрқашан еңбекқорлықты, адалдықты, көмектесуді, уәдеде тұруды үлкен құндылық деп санаған. Мақта қыз да – еңбекқор, ал мысық өз қателігін түсініп, көмектің қадірін біледі. Ол үшін әр кейіпкердің тапсырмасын орындауымыз керек бір-бірімізге көмектесіп, ұйымшыл боламыз. Ал тапсырмалар сандармен, заттар тобын санау және салыстырумен байланысты болады.

Тәрбиеші ертегіні қысқаша еске түсіреді.

- Балалар, мысық қандай кәтелік жасаған екен?
- иә ендеше мысық бірінші кайда барады сүт сұрауға?
- Жарайсындар балалар! Бірінші мысық кайда барады?

Мысықтың сөзі:

Мяу, балалар! Мен қателік жасап қойдым…Енді оны түзету үшін сендердің көмектерің керек. Заттарды дұрыс санап, қайсысы артық, кем немесе тең екенін айтсаңдар, мен уәдемде тұрамын. Көмектесіңдерші!

Сиырдың сөзі:- Мө-ө, балалар!

Мен сендерге сүт беремін, ал сендер менің тапсырмаларымды дұрыс орындап берсеңдер, келесі кейіпкерге жол ашылады.

🐄 **Сиырдың тапсырмасы**

1- ші тапсырма: 7 санға байланысты не білеміз?
Аптаның 7 күні, 7 ата , кемпірқосақтың 7 түсі.
Бір аптада неше күн бар?

1-10 тура және кері санау

🌳 **Ағаштың тапсырмасы**

Тақырыбы: Салыстыру
Ағашта 2 алма 🍎🍎
Жерде 4 алма 🍎🍎🍎🍎
Қайсысы көп?

Қайсысы аз?
Жауабы:
Жердегі алма көп, ағашта аз.
Алмұрт пен алмаларды салыстыру.

👧👧 **Қыздардың тапсырмасы**

Заттарды санап, нешеу екенін бос ұяшықтарға жаз (жеке жұмыс)

🏪 **Дүкеншінің тапсырмасы**

Сәлеметсіңдер ме, балалар!
Менің дүкенімде көп зат бар. Оларды санап салыстырып, қайсысы артық, қайсысы кем екенін айтыңдар.
Дұрыс санаған бала —нағыз зерек бала!
Тақырыбы: Азайту (көрнекі)
Дүкенде 6 тостаған болды.
Мақта қыз 1 тостаған сатып алды.
✅ 5 тостаған қалды

«*Қай қолымда көп?» ойыны.*
Мақсаты: Заттардың екі жиынтығын салыстыра білуге үйрету.
Көрнекілік: Асықтар,топтағы ұсақ заттар.

Бес асықтың екеуін
Досым сұрап алады.
Айтшы сонда нешеуі
Өз қолымда қалады?

Жұптық тапсырма:

Ойын тапсырмасы: «Әмиян ».1-10 дейін сандар
Әмиян", ойындары, ақша жұмсауды үйрету.
• Санай білу, салыстыру, таңдау дағдыларын дамыту;

🐔 **Тауықтың тапсырмасы**

🐔 Тауықтың сөзі

Қыт-қыт, балапандарым!
Менің жұмыртқаларымды санауға көмектесіңдер. дұрыс жауап берсеңдер, сендер нағыз ақылды бала боласыңдар!
Тақырыбы: Қосу
Тауық 2 жұмыртқа тапты 🥚🥚
Тағы 1 жұмыртқа тапты 🥚
Барлығы неше жұмыртқа?
Жауабы: 3

3. Сергіту сәті "Оюлар"

🐭 **Тышқанның тапсырмасы**

🐭 Тышқанның сөзі

Шиқ-шиқ, балалар!
Мен кішкентаймын, бірақ салыстыруға шебермін. Ұқыпты бала — ақылды бала!
🎲 –Салыстыру (жеке тапсырма)
Мақсаты: Артық / кем / тең белгісін қою (+ − =).

Шығармашылық:

Өрнекті киіз үйлерге геометриалық пішіндер жапсыру.

Қорытындылау . Word Wall Артық / кем / тең заттарды табу

Тышқан мысыққа рахмет айтып, бір қап тары береді, мысық дәнді тауыққа береді, мысық жұмыртқаны дүкеншіге береді, дүкенші мысыққа сағыз береді, сағызды мысық қыздарға береді, қуанған қыздар мысыққа су береді, суды мысық ағашқа құяды, шөлі қанған ағаш мысыққа жапырақ береді. Жапырақты мысық сиырға береді, сиыр оған қатық береді, қатықты мысық Мақта қызға берді.

Мысық: Мақта қыз, қатығың міне мен енді бұзық болмаймын, айтқаныңды тыңдаймын,- деп қатықты қызға берді.

Мысық: — Рахмет, балалар! Құйрығымды қайтарып алдым!

Рефлексия: «Қоржын әдісі»

Мадақтау. Педагог сұрақ- жауап арқылы қорытындылап, балаларды мадақтайды.

Есенгазиева Мейрамгул Кенесовна
Мектепалды сынып тәрбиешісі, педагог-сарапшы
Қадыр Мырза Әлі атындағы №47 жалпы орта білім беретін мектебі
Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

ДЫБЫСТЫҚ ТАЛДАУ

Ұйымдастырылған іс-әрекет: Сауат ашу негіздері

Тақырыбы: Дыбыстық талдау

Міндеттері:

1. Сөзге дыбыстық талдау жасау дағдыларын жетілдіруді жалғастыру. Дыбыс, буын, сөйлем тақырыптарын қайталау.

2. Балалардың сөз құрамындағы дыбыстарды дұрыс ажырата білу дағдыларын қалыптастыру.

3.Балалардың дұрыс сөйлеуін, ойлау қабілетін, тіл байлығын дамыту.

Қолданылатын көрнекі құрал-жабдықтар: № 2 жұмыс дәптер. ЖИ, планшет

Ұйымдастырылған іс-әрекетінің мазмұны:

Шаттық шеңбері. Амандасу «Біздің сынып»

Апта дәйек сөзі: ЖИ арқылы айту «Жақсы бала-тәртіпті бала»

Балалар дәйек сөзді қайталайды.

Сұрақ-жауап:

1.-Балалар! тәртіпті бала деп қандай баланы айтамыз?

2.-Жақсы оқушы болу үшін не істеу керекпіз?

-Дұрыс айтасыңдар балалар, әдепті, тәртіпті оқушы болу үшін сабақты жақсы оқып, бүгінгі берілген тапсырмаларды мұқият орындау керек**.**

- Үлкендерді құрметтеу керекпіз, кішіге қамқор болу керек екенбіз.

Сондықтан да бүгін ақылды, тәртіпті оқушы болып, іс-әрекетіміздегі негізгі міндетіміз сөздерге дыбыстық талдау жасауды әрі қарай жалғастырамыз, сөздерге сөйлем құрап, сызбасын сызамыз.

Сұрақ-жауап

-Балалар дыбыс дегеніміз не? Дыбысты не істейміз?

-Дыбыстар нешеге бөлінеді?

-Дауысты дыбыстарды қандай түспен белгілейміз? Дауыссыз дыбыстарды ше?

-Дұрыс айтасыңдар балалар. Дыбысты естиміз, айтамыз екен. Дыбыстар дауысты және дауыссыз болып екіге бөлінеді екен.

-Балалар барлығымыз сиқырлы экранға назар аударайық:

Дидактикалық ойын*: «Кім шапшаң?» Экранмен жұмыс*

Көк түсті шаршыны көрсетіп, дауыссыз дыбыстан басталатын және қызыл түсті көрсетіп дауысты дыбыстан басталатын сөздерді тапқызу

3. Тақтамен жұмыс.Тақтаға суреттер ілу**.**

Суреттерді ата. Сөздерді буынға бөл. Тақтаға суреттер ілу (ата,әже,бала).

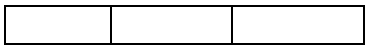
Балалар кезекпен тақтаға шығып сөздерге дыбыстық талдау жасайды. Неше буын, дыбыстан тұратынын айтады

Планшетпен жұмыс .Сөйлем сызбасын сызу.

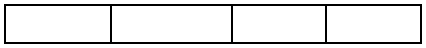
-Балалар, енді осы сөздерді (ата,әже,бала) қатыстыра отырып сөйлем құрап,планшетке сөйлем сызбасын жазамыз. Қане барлығымыз планшетімізді қосып,арқамызды тік ұстап, дұрыстап отырып алайық, тапсырманы орындайық.

1.Балалар алдарындағы планшетке берілген сурет бойынша 3-4 сөзден тұратын сөйлем құрап, сызбасын сызады.

Бала сабақ оқыды. Ата бата берді.

Әже әдемі көрпе тікті.

Сергіту сәті .Интерактивті тақтамен «Ұлттық оюлармен»

2. Дыбыстық талдау жаса.

-Әр оқушыға үлестірмелі карточкалар беру.Карточкадағы тапсырмада ненің суреті екенін айтып сипаттайды,сол сөзге дыбыстық талдау жасайды.

Қорытынды,мадақтау

-Балалар бүгінгі тапсырмалар қызықты болды ма сендерге?

-Ендеше тағы да қызықты ойын-тапсырма арқылы іс-әрекетімізді қорытындылайық... **Дидактикалық ойын! «Кім зейінді?»**

Тақтадағы жапсырулы тұрған бөлшектерден дыбысқа(әріпке) байланысты суретімен сәйкестендіріп құрастырады.

«Т» -тырна, Қ-қасқыр, Б-бақа т.б

Балаларды мадақтап, оларға жетістікке жету үшін еңбектену керектігін айту.

-Балалар! Ұйымдастырылған іс-әрекет қызықты болды ма?

– Егер сендерге бүгінгі тапсырмаларды орындау жеңіл және қызық болса, бас бармағымызды жоғары көтерейік!

-Жақсы қатысқандарың үшін тәттілермен марапаттаймын сендерді.

-Келген қонақтарға сау болыңыздар айтайық!

Бертагова Асыл Қаматайқызы
Ағылшын тілі пәні мұғалімі
”№2 мектеп-гимназия” КММ
Ақтөбе облысы, Шалқар ауданы

«ҚҰҚЫҚТЫҚ ТӘРТІП ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК»

Күні	
Сынып жетекші	Бертагова Асыл Қаматақызы
Сынып: 7	Қатысушылар саны: Қатыспағандар саны:
Сынып сағатының тақырыбы	«Құқықтық тәртіп және әлеуметтік жауапкершілік»
Сынып сағатының мақсаты	Оқушыларға құқықтық тәртіп пен әлеуметтік жауапкершілік ұғымдарын айта отырып, олардың өмірдегі маңызын түсіндіру. Оқушыларды өз көзқарасын білдіруге, пікір айтуға, дәлел келтіруге дағдыландыру. Коммуникативтік, көшбасшылық және топтық жұмыс дағдыларын дамыту.
Қауіпсіздік сабағының тақырыбы	Желідегі қауіпті хобби (Треш-стрим)
Қауіпсіздік сабағының мақсаты	Желідегі қауіпті хоббилерді тануға және олардан аулақ болуа үйрету
Құндылықтарды дарыту	Жасампаздық және жаңашылдық айы
Апта дәйексөзі	«Өнерлі бала өрге жүзер»

Сабақтың барысы

Кезең, уақыт	Мұғалімнің әрекеті	Оқушының әрекеті	Ресурстар
Басы (10 мин)	**Әнұран** I. **Ұйымдастыру кезеңі** Бүгінгі сабағымыз нағыз білімге толы, қызықты саяхат түрінде өтеді. Экипаж командирі- мен, Асыл Қаматайқызы. Олай болса біздің ұшағымыз жақсы көңіл-күйсіз ұшпайды, ол үшін дөңгеленіп тұрып, жылы лебіздерімізді білдірейік! Психологиялық ахуал ***«Жылы эмоция – сәтті сапардың кепілі»*** арқылы жүзеге асады. **Топқа бөлу.** Оқушылар, «Сапарларыңыз сәтті болсын!» әдісі арқылы чемодандарды таңдау арқылы 2 топқа бөлінеді. ***Топ атаулары:*** 1. Саяхат 2. Экскурсия Сіздер ұшаққа отырмас бұрын, экипаж-дарыңыз тексеріледі. Ол үшін жүк сөмкелерімізге тек жақсы қасиеттерімізді саламыз. Сонымен бүгінгі жаңа ашық тәрбие сағатымыздың тақырыбы: “Құқықтық тәртіп және әлеуметтік жауапкершілік” еліне саяхат.	Оқушылар бір-біріне жылы лебіз білдіреді Топқа бөлінеді Оқушылар қысқа әрі нақты жауап береді.	Ұшақ II

	Оқушыларға сұрақтар қойылады: - Құқықтық тәртіп дегеніміз не? ҚҰҚЫҚТЫҚ ТӘРТІП – бұл қоғамда орнатылған заңдар мен ережелердің орындалуы. Маңызы: ➢ Қоғамдағы тұрақтылықты қамтамасыз етеді; ➢ Адамдардың қауіпсіздігін сақтайды; ➢ Әділеттілік пен теңдік қағидаларын орнатады. - Әлеуметтік жауапкершілік дегеніміз не? ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІК – адамның қоғам алдындағы міндеттері мен жауапкершілігі. Мысалы: ➢ Қоғамдық орындарды таза ұстау; ➢ Үлкендерді құрметтеу; ➢ Заңдарға бағыну. Тақырыпқа байланысты Жасанды интеллект арқылы бейне көрсетіледі. *Тақырыпқа байланысты Жасанды интеллект арқылы бейне көрсетіледі.* *Тақырыптық бейнематериал көрсетіліп талданады.*		Google AI studio Veo 3 жасанды интеллектісі арқылы жасалынған бейне
Ортасы (20 мин)	**II. Негізгі бөлім — САЙЫС КЕЗЕҢДЕРІ (20 минут). Сынып сағатының барысы саяхат түрінде өткізіледі.** **кезең: «СӘТТІ БИЛЕТ»** **Әр топқа сұрақтар беріледі.** 1. Құқықтық тәртіп дегеніміз не? 2. **Әлеуметтік жауапкершілік дегеніміз не?** 3. Құқықтық тәртіпке не жатқызуға болады? 4. Құқықтық тәртіпке мысал келтір. 5. Әлеуметтік жауапкершілік түрлері қандай? ***6.*** Әлеуметтік жауапкершілікке мысал келтір. ***Толық әрі дұрыс — 1 ұпай*** **2-кезең: «САЯХАТ АРЕНАСЫ»** Нақыл сөздер ретсіз беріледі. Сөздерді мағынасына қарай қойып, рет-ретімен қою арқылы нақыл сөздерді дұрыс құрастыру керек. **Әр топқа нақыл сөздер беріледі:** 1) Әдепсіз өскен адамнан,…….. (Тәртіппен өскен тал артық) 2) Қатты тәртіп көрсе бала күнінде,…… (Өнерімен қуантады түбінде) 3) Тәртіпті — …….(елдің ұлы) 4) Тәрбиелі — …….(тәртіптің құлы) 5) Өміріңнің сапасына тек сен (жауаптысың!) 6) Қай істің болсын өнуіне үш шарт бар:…… (ең әуелі - ниет керек, одан соң - күш керек, одан соң - тәртіп керек) ***Әр дұрыс жауап — 1 ұпай***	**Оқушылар топ болып сұрақтарға жауап береді** ЖИ арқылы жасалған ұяшықтарды таңдау арқылы сұрақтарға жауап береді. Әр топқа дұрыс жауап үшін ұпай қосылады.	Слайд Слайд Слайд,

	Тыңдаңыздар!Тыңдаңыздар! ***Біздің ұшақ қауіпті алаңнан сәтті ұшып келеді, осы аймақтан тезірек өтіп кету үшін кейс тапсырмасы жағдаятты шешу керек.*** **3-кезең: «МИССИЯ: БІРЛІК» кейс тапсырма «Жағдаятты шешу».** *1-топқа:* **Мақсаты:** Құқықтық тәртіпті бұзудың салдарын түсіну. **Тапсырма:** Берілген жағдаятты оқып, сұрақтарға жауап беріңдер. **ЖАҒДАЯТ:** 7-сынып оқушысы үзіліс кезінде мектептің дәлізіндегі қабырғаға маркермен өз атын және түрлі суреттер салып жазып кеткен. Мұны күзетші байқап, сынып жетекшісіне хабарлайды. Оқушы бастапқыда мойындамайды, кейін камерадан дәлел табылады. **Сұрақтар:** 1.Бұл әрекет қандай тәртіп бұзушылыққа жатады? 2.Оқушы қандай жауапкершілікке тартылуы мүмкін? *2-топқа:* Мақсаты: Құқықтық тәртіпті бұзудың салдарын түсіну. **Тапсырма:** Берілген жағдаятты оқып, сұрақтарға жауап беріңдер. **ЖАҒДАЯТ:** Қабырғаға жазу жазған оқушы ұсталып қалмау үшін «оны басқа сыныптың балалары істеді» деп айтады. Бірақ сыныптастары шындықты біледі. Бір оқушы бәрін айтып бергісі келеді, бірақ достары «сатқын болма» деп қорқытады. **Сұрақтар:** 1.Сен сол оқушының орнында болсаң не істер едің? 2.Шындықты айту дұрыс па, әлде досыңды қорғау керек пе? ***Шығармашылық пен бірлескен жұмыс — 3 ұпай*** **4-кезең: «ҰШАҚ» әдісі** ***Тапсырма:*** **Нақыл сөз құрастыру.** ✓ *Тәртіп – жауынгердің бірінші қаруы.* ✓ *Тәртіп — жеңістің алғашқы нышаны.* ✓ *Сыртқы тәртіпсіздік — адамның ішкі кемшілігі.* **Тәртіпсіз ел болмайды,тәртіпке бас иген құл болмады де келе, келесі бізде ролдік ойын.** **(Жылдам әрі дұрыс орындау — бонус 1 ұпай)** **5-кезең: «Тәртіпті жолаушы – сәтті саяхат »** «Сот отырысы» **рөлдік ойыны.** *1-топқа:* Жағдаят: Оқушы мектеп қабырғасына жазу жазып, мүлікті бүлдірді.	Оқушылар топ болып,ситуа-циялық сұрақ-қа жауап береді. Оқушылар өз ойларын ортаға салады. **Шешімін постерге түсіріп, қорғайды.** Жағдайды талдайды. Оқушылар ретсіз берілген сөздерді құрастыру арқылы тапсырманы орындау қажет. Оқушылар топ болып рөлдерге бөлініп, берілген жағдаятты талқылау сұрақтары арқылы шешу керек.	А3 парақ, түрлі-түсті карандаштар, маркерлер Слайд, А3 парақтар Слайд

	Талқылау сұрақтары: 1. Бұл қандай тәртіп бұзушылық? 2. Қандай жауапкершілік болады? 3. Қалай алдын алуға болады? **Рөлдер:** - Судья - Құқық бұзушы - Куәгер - Мектеп әкімшілігі - Ата-ана - Қорғаушы ***2-топқа:*** Жағдаят: Сабақтан кейін екі оқушы ойнап жүріп, партаны сындырып қояды. Олар оны «кездейсоқ» болды деп жасырып кетеді. Ертеңіне мұғалім байқап, бүкіл сыныпты кінәлайды. **Талқылау сұрақтары:** 1. Бұл қандай тәртіп бұзушылық? 2. Қателікті мойындау не үшін маңызды? 3. Неліктен бүкіл сынып жазаланбауы керек? Рөлдер: - Судья - Құқық бұзушылар - Мұғалім - Мектеп әкімшілігі - Ата-ана - Қорғаушы ***Шығармашылық пен бірлескен жұмыс — 1 ұпай*** **Сергіту сәті «МЕМдерді қайтала»** **6-кезең: «Құқық па, міндет пе?» ойыны.** **Мақсаты: оқушының құқықтары мен міндеттерін ажырату.** **«Демалудың мәні – табиғат** **Туристің сәні – фотоселфи».** Тапсырма: Берілген сөздер мен сөз тіркестерін «Құқық» немесе «Міндет» бағандарына бөлу. Құқық: - Білім алу - Демалу - Пікір айту - Қауіпсіз өмір сүру - Тегін медициналық көмек алу Міндет: - Мектеп ережесін сақтау - Үлкенді сыйлау - Сабаққа қатысу - Қоғамдық тәртіпті бұзбау - Табиғатты қорғау - **1. Кіріспе (2 минутқа дейін)** Треш ағындары – бұл интернеттегі заңсыз әрекеттерді көрсету. Бұл мазмұнның төмен сапасымен, қақтығыс мазмұнымен ерекшеленетін онлайн трансляциялардың түрі. Олар әртүрлі	Сергіту сәтін орындайды	

Қауіп-сіздік сабағы (10 мин)	сайттарда өтеді: арнайы ағындық қызметтерде. Тікелей эфир опциясы бар үлкен бейне платформаларда: «Youtube», «VK бейнелері». Әлеуметтік желілерде және тікелей эфирде: «Одноклассники», «телеграмм», «Instagram» мүмкіндігі бар мессенджерлерде кездеседі. **2.Негізгі бөлім (6 минутқа дейін)** ● треш ағындарына қатысудан және көруден аулақ болыңыз; ● ересектерге немесе педагогтерге анықталған қоқыс ағындары туралы хабарлаңыз. **3.Қорытынды (2 минутқа дейін)Треш ағындары дегеніміз не?** (Интернеттегі тікелей эфирлер, онда заңға қарсы адамдарды қорлайтын әрекеттер көрсетіп, көрермен назарын аударуға тырысады.) **Треш ағындары несімен қауіпті?** (Балалардың психикасына зиян келтіреді, адамдарды қорлау, мазақтауды насихаттады.Жалпы заңсыз әрекеттер көрсетеді) **Өзіңе қандай ой түйдің?** (Интернеттегібәрі шынайы өмірге әсер етеді.Қауіпті контенттен аулақ болу керек)		**https://youtu.be/CzNjRdhY65E?si=d3gFGIZMzS2jjbUq**
Сабақ-тың соңы (5 мин)	**III. Қорытынды бөлім (5 минут)** ***Марапаттау*** Номинациялар: • «Ең ұйымшыл топ» • «Ең тапқыр топ» Біздің саяхатымыз аяқталды. Бірақ ең маңызды саяхат- ол шынайы өмірдегі біздің іс- әрекетіміз. Бүгін алған біліміміздіжүрегімізге салып, өмірде дұрыс бағыт таңдай білейік. Яғни әлеуметтік жауапкершілікпен құқықтық тәртіпті сақтай білейік! Әрқашан биік,белестен көріне беріңіздер! **Рефлексия:** ***«Сынып сағатынан кейін білім*** ***багажыма не*** ***салдым?»*** **— түсіндім - әлі де ойланам - сұрағым бар**	Өз ойын айтады.	Слайд Стикерлер Дипломдар

Усманова Асима Ахмедгалиевна
Мектепалды сынып тәрбиешісі, педагог-модератор
Қадыр Мырза Әлі атындағы №47 жалпы орта білім беретін мектебі
Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

БІЗ НЕ ҮЙРЕНДІК НЕ БІЛЕМІЗ?

Сауат ашу ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті

Тақырыбы: «Біз не үйрендік не білеміз?»

Мақсаты: Сауат ашудың алғышарттарын қалыптастыру, коммуникативтік дағдыларды дамыту. Ересектермен және балалармен еркін қарым-қатынас жасау дағдыларын жетілдіру.

Міндеті:

- сөздерге дыбыстық талдау жасау, сөздегі дыбыстардың ретін, дауыстыжәне дауыссыз дыбыстарды анықтау.
- сөздерді буындарға бөлу, олардың санын анықтай отырып, берілген буынға сөз құрастыру.
- сөйлем сөздерден тұратынын түсіндіру.
- суретке сай жай сөйлемдер құрастыру.

Балалар сыныпқа келген қонақтармен жалпы амандасады.

Шаттық шеңбері Күнім күліп арайлы,
Тереземнен қарайды.
Достарыммен көңілді,
Тұрғанымды қалайды.
Қуанамыз күлеміз,
Бар әлемде сүйеміз,
Шын жүрекпен, қуанып,
Әрқашан бір жүреміз!

Т: Балалар бүгін мен сыныпқа келсем осындай ерекше көрніске тап болдым. Бізге қонаққа сандықтар келіпті. Қасынан хат көрдім, оны оқу үшін сендерді күттім, қане хатты мен оқиын сендер мұқият тыңдаңыздар.

Хат: Балалар мен білім елінің ханшайымы Зердемін. Бұл менің ғажайып сыр сандықтарым. Сендер білімді, тәрбиелі деп естідім. Менің сандықтарымдағы тапсырмаларды орындасаңыздар әр сандықтан алтын теңгеге ие боласыз! Ендеше теңгелерің көп, барлығыңызға жеткілікті болу үшін сіздерге сәттілік тілеймін!

Ендеше 1 сандық ашып көрейін. ***«Дыбыс»***

- «Тыңда! Ненің дыбысы?» / ненің дыбысы екенін ажыратып айтады.
- Бұлар табиғаттағы түрлі дыбыстар. Біз дыбысты не істейміз? /естиміз, айтамыз/
- Ал дыбыстың жазбаша таңбасы әріпті біз не істейміз? /көреміз, оқимыз, жазамыз/
- Дыбыстар нешеге бөлінеді? /Екіге/
- Оларды атайық! /дауысты және дауыссыз/
- Дауысты дыбыстар қалай айтылады? /созылып/ ауыз қуысынан еркін шығады
- Дауыссыз дыбыстар қалай айтылады? /қысқа/ ауыз қуысында кедергіге ұшырайды
- Олар қандай түспен белгіленеді? /дауысты қызыл, дауыссыз көк/

1. «Хат», «Бал» сөздеріне дыбыстық талдау жасау.
2. «Жасырынған дыбысты тап және боя!»

Т: Бірінші сандық тапсырмасы аяқталды, ендеше ішіндегі алтын теңгелерлі алайық.

Дидактикалық ойын: «Бір сөзбен ата»	**Артығын тап**
Шарты: сөздер тобы айтылады, оларды бір сөзбен айту. Терезе, шатыр, қабырға ... *үй* Малақай, пальто, тон, плащ, етік, қолғап – ... *киім* Жапырақ, тамыр, діңгек,бұтақ ...ағаш Тәрелке, құмыра, кесе, шанышқы – ... *ыдыстар* Дөңгелек,кузов,кабина, руль ... *көлік* Бас, аяқ, ауыз, өркеш ... *түйе* Көз, ауыз, желбезек ... *балық* Бас, қанат, аяқ – ... *құс* Құлақ, көз, жал – ... *жылқы* Бас, мүйіз, сақал – ... *ешкі*	*Шарты:* сөздер тобы арасынан артық сөзді тауып атау. Бас, қол, көз, қас, *тас* Алма, алмұрт, шие, бие Шахмат, хоккей, футбол, волейбол, бокс, *фокус* Пияз, қияр, қызанақ, сәбіз, *жүзім* Балға, балта, ара, егеу, шеге, *терезе*

Тақтамен жұмыс:

- Балалар бұл ненің таңбасы? **/сөз/**

- Дұрыс айтасыздар, жаңа ғана ойнаған ойындар арқылы біздер бірнеше сөздер айттық. Сөз ол заттар атауы, қимыл әрекеттің атауы. Сөз арқылы біз өзара қарым-қатынас орнатамыз.

- Осы сөздер бір, екі, үш және одан да көп бөліктерге бөлінеді.Сөздің әр бөлігін не деп айтамыз? **/буын/**

- Әр буында қандай дыбыс болады? /дауысты/

Д/қ о: «Буыннан сөз құра»

Шарты: «ба», «та» «ша» буындарын пайдаланып сөз құрайды.

Д/қ тапсырма: «Буындар үйі»

шарты: Қаз, ит, қой, шағала, қызанақ, тоқылдақ, алмұрт, әтеш,алма сурет топшамалары көрсетіледі, балалар буынға бөліп, үйлерге орнатады.

Т: Екінші сандық тапсырмасы аяқталды, ендеше ішіндегі алтын теңгелерлі алайық.

Сергіту сәті

«Бәрінен де мен күшті», –
Деп айтады оң қол.
«Неге сен? Ал мен ше!»
–Деп келіспейді сол қол.
Екі қолдың күштерін,
Кәне, сынап көрейік.
Оңға солға тартайық,
Достастырып қайтайық.

Тақтамен жұмыс

- Балалар мынау ненің сызбасы ? /Сөйлем/ Дұрыс сөйлем белгілі бір ойды білдіреді.

- Сөйлем нелерден тұрады ? /сөздерден/

- Сөйлемнің алғашқы сөзі қандай әріппен жазылады? /Бас әріп, үлкен әріп/

- Сөйлем аяқталғасын қандай тыныс белгісі қойылады? /нүкте/

Д/қ о: «**Сөйлемді толықтыр,** кері әрекетті айт»

1. Асан кірді, анам ... (шықты)
2. Анам шәй құйды, бөпешім оны ... (төкті)
3. Айгүл үй жинады, ал Айсұлу ... (шашты)
4. Әкем келді, ағам ... (кетті)
5. Атам сандықты ашты, ал әжем ... (жапты)

Өзіндік жұмыс: суреттер таратылады. Балалар өз қалаулары бойынша сөйлем ойлап жазады. Жазған сөйлемдерін оқып береді.

Диманова Сандигул Махсотовна
Мектепалды сынып тәрбиешісі, педагог-сарапшы
Қадыр Мырза Әлі атындағы №47 жалпы орта білім беретін мектебі
Батыс Қазақстан облысы, Орал қаласы

ТАҢҒАЖАЙЫП ҒАЛАМШАР (Н.А.ЗАЙЦЕВ ТЕКШЕЛЕРІМЕН ОЙЫНДАР)

Тақырыбы: Таңғажайып ғаламшар (Н.А.Зайцев текшелерімен ойындар).

Мақсаты: балаларды текшелер арқылы буындарды оқып, сөздерді құрастыруға дағдыландыру. Тілдерін дамытып, сұрақтарға жауап алу. Логикалық ойлауды, танымдық қабілеттерін, зейіндерін, қызығушылықтарын ояту, қиялдарын дамыту. Тапқырлыққа, бірлікке, достыққа тәрбиелеу.

Түрі: Ойын «Ғажайып алаң».

Қолданылған көрнекіліктер: Н.А.Зайцев текшелері, магниттік тақта, маркер, сиқырлы текшелер, фонарик, Н.А.Зайцев кестесі, зымыран, домино, ғарыш кемесі, ғажайып алаң барабаны, губка, дайын трафарет, видео (сергіту сәті).

Әдіс-тәсілдер: сұрақ-жауап, ғажайып сәт, ойындар: «текшелермен әндету», «сиқырлы текшелер», «ғаламшар атаулары», «күлкілі сөздер», «домино», «текшедегі буындарды ата».

Музыка әуенімен («Марс» әні) балалар залға билеп кіреді.

Тәрбиеші: -Балалар, бүгін біз «Марс» ғаламшарына ұшып келдік. Бізбен қатар ғаламшарға қонақтар келіп қалыпты. Қонақтармен амандасайық.

-Сәлеметсіздер ме !

Аудио: -Назар аударыңыздар ! Назар аударыңыздар ! біздің бақылау камерамыз «Ғажайып алаңға» бағытталған.

Тәрбиеші: -Балалар, сіздерді ортаға ойын алаңына шақырамыз. Ғажайып алаңның барабанын айналдыру арқылы Н.А.Зайцев текшелерімен тапсырмаларды орындап ғаламшарды зерттейміз. (Тапсырмалар конвертте тұрады). Біз тапсырмаларды орындаған сайын тақтадағы ұяшықтар ашылады.

1-тапсырма-Марс:

Текшелермен әндету. –Балалар, текшелер ұйықтап қалыпты. Олар бізбен ойнау үшін әндетуіміз керек. Ол үшін текшелермен бірге ән айтайық (пианинонның сүйемелдеуімен «Тәуелсіздік әніне»буындарды әндетіп оқиды).

2-тапсырма-Сатурн:

Сұрақ-жауап:-Балалар, 12 сәуір қандай күн ? (ғарышкерлер күні).

-Балалар, Қазақстанның ғарышкерлерін білеміз бе ? Ғарышкер ағаларымыздың аты-жөнін атайық (Тоқтар Әубәкіров, Талғат Мұсабаев, Айдын Айымбетов).

-Балалар ғарыш туралы тақпақ білеміз бе ?

Ахмет: Аспан, аспан, арайлым,
Саған жиі қараймын.
Сені көзбен шоламын,
Мен ғарышкер боламын.

Кәусар:Ғарышқа ұшқан қазақтан,
Ғарышкерді білеміз.
Тоқтар, Талғат, Айдын деп,
Айтып, мақтап жүреміз.

3-тапсырма-Жер:

Сиқырлы текшелер (фонарикпен оқу). –Балалар, мына текшелерден жазу, сан көріп тұрмыз ба ? Текшелерге фонарикпен жарық түсіру арқылы буындарды оқиық.***Музыкалық үзіліс*** *(Видео, «Мен ғарышкер боламын»), (бойымызды сергітіп аламыз).*

4-тапсырма-Шолпан:

Интерактивті тақтадан текшелердегі сөздерді оқып, магниттік тақтаға (Аспан, Жер, Күн) сөздерін жазу.

5-тапсырма-Юпитер:

«Домино» ойынын ойнайық. Ойынды екі топқа бөлініп ойнаймыз.

–Балалар доминода 1-6-ға дейінгі сандарға сай нүктелер бар, сол нүктелер бойынша құрастырып ойнаймыз. Ойынды бос торкөзден бастаймыз.

6-тапсырма-Уран:

Ғаламшар атаулары. -Балалар, бұл тапсырманы екі топқа бөлініп орындаймыз. Күн жүйесін айналып сегіз ғаламшар жүреді. Атайық.

1-топ.Ғаламшарлардың атауларын Н.А.Зайцев текшелері арқылы құрастырып оқимыз.

2-топ:Күлкілі сөздер (-Балалар, өзге ғаламшардағы адамдар өз тілінде сөйлейді, солардың тілдерінде текшелерден сөздер құрастырып оқиық
(3 текшеден)).

Шығармашылық (Дәстүрден тыс әдіс, дайын трафаретке түрлі-түсті гуашь жағылған губканы оң жаққа сағат тілінде бұра отырып дөңгелегімізді бояймыз. Өзіміздің қиялымыздағы ғаламшардың суреті шығады).

Тәрбиеші: - Ұяшықтағы құпия сөзді оқиық.

Ғ	А	Л	А	М	Ш	А	Р

Тәрбиеші: -Балалар, біз бүгін қандай ойын ойнадық ? (ғажайып алаң)

-Текшелерден қандай сөздер құрадық ? (жер, марс, юпитер т.с.с)

-Балалар, барабанды тағы бір айналдырайық (**приз**).

-Балалар, тыңдайықшы бір дыбыс естілетін сияқты («Ғарыш кемесінің» ұшып келген дауысы).

-Балалар, бізге «Ғарыш кемесі» ұшып келіпті. Бүгін барлықтарыңыз ойынға өте жақсы қатыстыңыздар. Біз сіздерге ризамыз. «Ғарыш кемесі» сіздерге сыйлық алып келген.

- Балалар, біз «Марс» ғаламшарынан өз ғаламшарымызға ұшайық.

Ол үшін мына «Сиқырлы зымыранымызды» от алдыруымыз қажет.

Текшедегі буындарды ата (зымыранмен ойын, «Д» текшесімен).

(Музыка әуенімен).

Біз ғарышқа ұшамыз,
Аспанды зерттеп шоламыз.
Зымыранымыз біздің сиқырлы
Кез-келген буынды оқимыз.

Тәрбиеші: -Балалар, ұшуға дайындалайық ! (кері санап ұшу).

Видео (зымыранның ұшуы) интерактивті тақтадан қосу (Музыка сүйемелдеуімен зымыранмен ұшып, қонақтармен қоштасып залдан шығып кету). Қорытындылау

Контажибекова Айгул Аргынбековна[1], информатика пәні мұғалімі
[1]"Б.Момышұлы атындағы орта мектеп мектеп жасына дейінгі шағын орталығы бар" КММ
Аканова Мира Хасенбаевна[2], информатика пәні мұғалімі
[2]«Мектепке дейінгі шағын орталығы бар Ы.Алтынсарин атындағы мектеп-гимназиясы» КММ
Жетісу облысы Алакөл ауданы

ЦИФРЛЫҚ ӘЛЕМ: ИНФОРМАТИКА ЖӘНЕ ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Аннотация: мақалада информатика пәнін оқытудағы цифрлық әлемнің қосымша аспектілері қарастырылады. Пәнаралық интеграция, цифрлық жобалау, стартаптық ойлау, ақпараттық этика, бұлттық технологиялар, креативті индустриялар және цифрлық портфолио жүргізу мәселелері талданады. Автор заманауи технологиялар арқылы оқушылардың кешенді құзыреттерін дамыту жолдарын ұсынады.

Кілт сөздер: цифрлық әлем, информатика, пәнаралық интеграция, стартап, бұлттық технологиялар, ақпараттық этика, цифрлық портфолио, креативті индустрия, бағдарламалау, білім беру.

Қазіргі заманғы қоғам цифрлық трансформация кезеңін бастан кешіріп отырғандықтан, информатика пәнінің мазмұны мен оны оқыту әдістері түбегейлі жаңаруды талап етеді, себебі бұл пән оқушыларды тек компьютерлік сауаттылыққа үйретіп қана қоймай, оларды цифрлық әлемде тиімді әрекет етуге дайындайтын негізгі құралдардың бірі болып табылады. Осы тұрғыдан алғанда информатика мұғалімінің рөлі тек білім беруші емес, сонымен қатар цифрлық мәдениетті қалыптастырушы, оқушылардың алгоритмдік ойлауын дамытушы және жаңа технологияларды саналы қолдануға бағыттаушы тұлға ретінде айқындалады.

Аталған бағыттың жалғасы ретінде информатика сабағында алгоритмдік ойлауды дамыту мәселесіне ерекше назар аудару қажет, өйткені бұл дағды цифрлық әлемде табысты әрекет етудің негізі болып табылады. Оқушылар алгоритм құру, логикалық тізбектерді анықтау, мәселені кезең-кезеңімен шешу арқылы өз ойлау қабілеттерін жүйелейді. Бұл дағдылар тек бағдарламалауда ғана емес, өмірдің түрлі салаларында шешім қабылдау барысында маңызды рөл атқарады, сондықтан мұғалім бұл процесті жүйелі түрде ұйымдастыруы тиіс.

Сонымен қатар жаңа технологияларды оқыту барысында бағдарламалау тілдерін меңгерту оқушылардың шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерін дамытуға мүмкіндік береді, себебі бағдарламалау – тек код жазу емес, идеяны жүзеге асыру құралы болып табылады. Оқушылар әртүрлі жобалар арқылы өз бағдарламаларын жасап, нақты нәтижеге қол жеткізеді, бұл олардың өзіне деген сенімін арттырып, пәнге деген қызығушылығын күшейтеді. Мұндай тәсіл оқыту процесін жандандырып, оны практикалық бағытта дамытуға ықпал етеді.

Осы тұрғыдан алғанда цифрлық білім беру ресурстарын тиімді пайдалану информатика сабағының ажырамас бөлігіне айналып отыр, себебі интерактивті платформалар, онлайн курстар және виртуалды зертханалар оқушыларға білімді өз бетінше меңгеруге мүмкіндік береді. Мұғалім бұл ресурстарды сабақта тиімді қолдану арқылы оқушылардың дербес оқу дағдыларын қалыптастырып, олардың ақпараттық сауаттылығын арттыра алады. Бұл өз кезегінде оқушылардың цифрлық ортада еркін бағдарлауына жағдай жасайды.

Информатика пәнінде жаңа технологияларды оқыту барысында деректермен жұмыс істеу дағдыларын дамыту да маңызды бағыттардың бірі болып табылады, себебі қазіргі қоғам ақпаратқа негізделген. Оқушылар деректерді жинау, өңдеу, талдау және визуализациялау арқылы ақпаратты тиімді пайдалануға үйренеді. Бұл олардың сыни ойлау қабілетін дамытып қана қоймай, ғылыми негізделген қорытынды жасау дағдыларын қалыптастырады.

Сонымен бірге киберқауіпсіздік мәселелерін оқыту цифрлық әлемде қауіпсіз әрекет ету үшін маңызды шарттардың бірі болып табылады, өйткені интернет кеңістігінде түрлі қауіптер кездеседі. Мұғалім оқушыларға жеке деректерді қорғау, қауіпсіз пароль құру, ақпаратты

дұрыс пайдалану сияқты дағдыларды үйретуі тиіс. Бұл олардың цифрлық мәдениетін қалыптастырып, жауапты пайдаланушы ретінде дамуына ықпал етеді.

Осы бағыттың жалғасы ретінде жасанды интеллект, робототехника және үлкен деректер сияқты жаңа технологияларды оқыту информатика пәнінің мазмұнын кеңейтеді, себебі бұл бағыттар қазіргі заманның негізгі трендтері болып табылады. Оқушылар осы технологиялармен танысу арқылы болашақ мамандықтарға дайындалып, инновациялық ойлау қабілетін дамытады. Бұл олардың кәсіби бағдарлануына оң әсерін тигізеді.

Сонымен қатар информатика сабағында жобалық оқыту әдісін қолдану оқушылардың білімін практикамен ұштастыруға мүмкіндік береді, себебі жобалар арқылы оқушылар нақты мәселелерді шешуге бағытталған өнімдер жасайды. Бұл олардың шығармашылық қабілетін дамытып қана қоймай, командалық жұмыс дағдыларын қалыптастырады. Мұндай тәсіл оқушылардың пәнге деген қызығушылығын арттырып, оқу процесін нәтижелі етеді.

Цифрлық әлем жағдайында информатика пәнін оқытуды тереңдете қарастыру барысында бұл бағыттың пәнаралық интеграциямен тығыз байланыста жүзеге асырылуының маңызы арта түсуде, себебі қазіргі технологиялар бір ғана сала аясында емес, түрлі ғылымдардың тоғысында дамиды. Осы тұрғыдан алғанда информатика пәнін математика, физика, география және тіпті гуманитарлық пәндермен байланыстыра оқыту оқушылардың кешенді ойлау қабілетін қалыптастырады. Мұндай тәсіл оқушыларға білімді бөлек-бөлек емес, біртұтас жүйе ретінде қабылдауға мүмкіндік береді және олардың практикалық мәселелерді шешу қабілетін арттырады.

Аталған бағыттың жалғасы ретінде цифрлық жобалау және стартаптық ойлауды дамыту мәселесі ерекше өзектілікке ие, өйткені қазіргі қоғамда инновациялық идеяларды жүзеге асыру маңызды құзыреттердің бірі болып табылады. Информатика сабағында оқушыларға өз идеяларын цифрлық өнімге айналдыруға мүмкіндік беру, мысалы, мобильді қосымша, веб-сайт немесе ойын жасау арқылы олардың креативтілігі мен кәсіпкерлік ойлауын дамытуға болады. Бұл тәсіл оқушыларды болашақта сұранысқа ие мамандықтарға бағыттап, олардың өзін-өзі жүзеге асыруына жағдай жасайды.

Сонымен қатар цифрлық әлемде жұмыс істеу үшін ақпараттық этика мен академиялық адалдық қағидаларын қалыптастыру маңызды, себебі ақпараттың қолжетімділігі оның дұрыс қолданылуын да талап етеді. Мұғалім оқушыларға авторлық құқықты сақтау, плагиаттан аулақ болу, ақпаратты дұрыс сілтеме жасау сияқты дағдыларды үйретуі тиіс. Бұл олардың жауапкершілігін арттырып, саналы цифрлық азамат ретінде қалыптасуына ықпал етеді.

Осы тұрғыдан алғанда бұлттық технологияларды қолдану да информатика сабағының тиімділігін арттырудың маңызды құралы болып табылады, себебі олар ақпаратты сақтау, өңдеу және бірлесіп жұмыс істеу мүмкіндіктерін кеңейтеді. Оқушылар бұлттық платформалар арқылы бірлескен жобалар жасап, деректермен ортақ жұмыс істеуді үйренеді. Бұл олардың коммуникациялық дағдыларын дамытып қана қоймай, заманауи жұмыс форматына бейімделуіне мүмкіндік береді.

Цифрлық әлемнің тағы бір маңызды бағыты – креативті индустриялармен байланыс, себебі информатика тек техникалық біліммен шектелмей, шығармашылықпен де тығыз байланысты. Графикалық дизайн, анимация, бейнемонтаж, ойын жасау сияқты бағыттар оқушылардың шығармашылық әлеуетін ашуға мүмкіндік береді. Мұғалім осы бағыттарды сабаққа енгізу арқылы оқушылардың қызығушылығын арттырып, олардың қабілеттерін жан-жақты дамытуға жағдай жасай алады.

Сонымен бірге цифрлық технологияларды қолдану арқылы оқушылардың уақытты басқару және өзіндік ұйымдастыру дағдыларын дамытуға болады, себебі цифрлық ортада тиімді жұмыс істеу үшін жоспарлау мен тәртіп маңызды. Мұғалім тапсырмаларды кезең-кезеңімен орындау, жобаларды уақытында аяқтау және нәтижені бағалау дағдыларын қалыптастыруға бағытталған жұмыстар жүргізуі тиіс. Бұл оқушылардың жауапкершілігін арттырып, олардың оқу процесіне саналы қатысуына ықпал етеді.

Осы бағыттың жалғасы ретінде информатика сабағында цифрлық портфолио жүргізудің маңызы ерекше, себебі ол оқушының жетістіктерін жүйелі түрде көрсетуге мүмкіндік береді.

Оқушылар өз жұмыстарын жинақтап, талдап, жетістіктері мен кемшіліктерін анықтай алады. Бұл олардың рефлексия жасау қабілетін дамытып, өздігінен білім алу дағдыларын қалыптастырады.

Осылайша, цифрлық әлем жағдайында информатика пәнін оқыту – жан-жақты, жүйелі және инновациялық тәсілді талап ететін күрделі үдеріс болып табылады. Мұғалімнің кәсіби шеберлігі, жаңа технологияларды тиімді қолдануы және оқушылардың жеке ерекшеліктерін ескеруі білім беру сапасын арттыруға мүмкіндік береді. Нәтижесінде оқушылар цифрлық ортада еркін әрекет ететін, ақпаратты талдай алатын және жаңа технологияларды саналы түрде қолдана білетін тұлға ретінде қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. Жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында информатика пәнін оқыту әдістемесі. – Астана, 2021.

2. Назарбаев Зияткерлік мектептері. Педагогикалық шеберлік орталығы: оқу-әдістемелік құралдар жинағы. – Астана, 2020.

3. Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Цифрлық білім беру технологиялары: оқу құралы. – Алматы, 2021.

4. Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті. Білім берудегі цифрлық трансформация мәселелері. – Алматы, 2022.

5. Сарсенбаева А.С. Информатика сабағында цифрлық ресурстарды тиімді пайдалану // Білім. – 2023. – №4. – 45–49 б.

6. Төлегенов Қ.Ж. Оқушылардың алгоритмдік ойлауын дамыту әдістері // Педагогика және психология. – 2020. – №2. – 78–84 б.

7. Исабеков Н.Б. Бағдарламалау негіздерін оқытудағы заманауи тәсілдер // Информатика негіздері. – 2022. – №3. – 33–39 б.

Косдавлетова Зина Махмудовна
Педагог-психолог
"Жамбыл облысы әкімдігінің білім басқармасы Жуалы ауданының білім бөлімінің Әлихан Бөкейхан атындағы №15 тірек мектеп-лицейі (ресурстық орталық)" коммуналдық мемлекеттік мекемесі

ҮЙДЕ ОҚЫТЫЛАТЫН ОҚУШЫЛАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ҚОЛДАУ: АТА-АНАНЫҢ РӨЛІ

Құрметті ата-аналар!

Бүгін біз өте маңызды тақырыпта әңгіме қозғаймыз – үйде оқытылатын балалардың психологиялық жағдайы және оларға ата-ананың көрсететін қолдауы.

Үйде білім алатын бала – ерекше назар мен түсіністі қажет ететін бала. Ол көбіне құрдастарымен аз араласады, кейде өзін жалғыз сезінуі мүмкін. Осындай жағдайда ата-ананың рөлі ерекше маңызды.

1. Үйде оқитын баланың ішкі әлемі

Үйде оқитын балаларда жиі кездесетін жағдайлар:

жалғыздық сезімі
өзіне сенімсіздік
қорқыныш, мазасыздық
тұйықтық
кейде ашуланшақтық

Бұл – қалыпты құбылыс. Бірақ оны дер кезінде байқап, дұрыс қолдау көрсету – ата-ананың басты міндеті.

2. Ата-ананың ең маңызды рөлі
Бала үшін ең үлкен тірек – ата-ана.
Сіздер:
баланың сенімді досы
қолдаушысы
түсінетін жан бола білуіңіз керек
Ең бастысы – бала өзін қауіпсіз және қабылданған сезінуі тиіс.
3. Баламен дұрыс қарым-қатынас
Кейде ата-аналар байқамай мынадай қателіктер жібереді:
«Сен әлсізсің» дегендей сөздер айту
баланы басқа балалармен салыстыру
шамадан тыс аяу
Оның орнына:
- ✔ Баланы жиі мақтаңыз
- ✔ Оның күшті жақтарын айтыңыз
- ✔ Ашық сөйлесіңіз
- ✔ Тыңдай біліңіз

Маңызды:
Балаға “сен қолыңнан келесің” деген сенім беру керек.
4. Үй жағдайында психологиялық қолдау жолдары
1) Эмоциялық қолдау
күн сайын баламен сөйлесу
көңіл-күйін сұрау
бірге уақыт өткізу
2) Режим сақтау
ұйқы
сабақ
демалыс уақытын реттеу
3) Әлеуметтік байланыс
достарымен онлайн байланыс
туыстармен араласу
4) Бірге әрекет ету
сурет салу
ойын ойнау
фильм көру
5. Қауіп белгілеріне назар аударыңыз
Егер балада:
ұзақ уақыт көңілсіздік
ештеңеге қызықпау
агрессия немесе тұйықталу
ұйқы бұзылуы
байқалса, міндетті түрде психологқа жүгіну қажет.
6. Ата-анаға кеңес
Баланы шектен тыс аямаңыз, бірақ қолдаңыз
Оның әр жетістігін байқап, мадақтаңыз
Өзіне сенімін арттыруға көмектесіңіз
Үнемі байланыста болыңыз
Қорытынды
Құрметті ата-аналар! Сіздің балаңызға ең керегі – қымбат сыйлық емес, сіздің жылы сөзіңіз, қолдауыңыз және сеніміңіз.
Әр бала – ерекше. Ал сіздің махаббатыңыз – оның ең үлкен күші.
Балаңызға сеніңіз, бірге дамыңыз, бірге күшейіңіз!

Журналдың құрылтайшысы және иесі:
«BAYANDY» жеке кәсіпкерлігіне қарасты «KEMENGER» ғылыми-әдістемелік орталығы.

Учредитель и собственник журнала:
Научно-методический центр «KEMENGER», относящийся к индивидуальному предпринимателю «BAYANDY».

Журнал 2023 жылдың ақпан айынан бастап жарық көруде.
Басылым 1 айда 3 рет шығады.
Журнал Қазақстан Республикасының Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің Ақпарат комитеті 2022 жылғы 02 желтоқсандағы Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік басылымды есепке қоюы туралы куәлігі
№ KZ22VPY00060452 берілген.

Журнал издается с февраля 2023 года.
Периодичность выпуска — 3 раза в месяц.
Журнал выдан комитетом информации Министерства информации и общественного развития Республики Казахстан
№ KZ22VPY00060452 о постановке на учет периодического печатного издания, информационного агентства и сетевого издания от 02 декабря 2022 года.

Құрметті оқырмандар мен авторлар!
Журналда жарияланған материалдар редакцияның көзқарасын білдірмейді.
Фактілер мен мәліметтердің анықтығына, сондай-ақ стилистикалық қателерге авторлар жауапты.
Журналға шыққан материалдарды редакцияның келісімінсіз көшіріп басуға болмайды.

Уважаемые читатели и авторы!
Опубликованные в журнале материалы не отражают точку зрения редакции.
Ответственность за достоверность фактов и сведений в публикациях, а также за стилистические ошибки несут авторы.
Перепечатка материалов, опубликованных в журнале, допускается только с согласия редакции.

Мекенжайы:
100012, Қарағанды қ.,
Н. Назарбаев даңғ., 19.
E-mail: kemengerustaz.kz@mail.ru
Инстаграм: kemengerustaz.kz
Сайт: kemenger-ustaz.kz
WhatsApp +77009700098
+77711812303
Басуға 13.02.2026 ж. қол қойылды.
Пішім 60*90 1/8
ш.б.т. - 26. RISO басылым.
Таралымы - 50 дана.

«BAYANDY» жеке кәсіпкерлігіне қарасты «KEMENGER» ғылыми-әдістемелік орталығының полиграфиялық қызметтер бөлімінде басылып шығарылды.

Наш адрес:
100012, г. Караганда,
пр. Н. Назарбаева, 19.
E-mail: kemengerustaz.kz@mail.ru
Инстаграм: kemengerustaz.kz
Сайт: kemenger-ustaz.kz
WhatsApp +77009700098
+77711812303
Подписано в печать 13.02.2026 г.
Формат 60*90 1/8
усл.печ.л. - 26. Печать RISO.
Тираж - 50 экз.

Отпечатано в полиграфическом отделе НМЦ «KEMENGER» ИП «BAYANDY».

QR-кодты сканерлеу арқылы бізбен тікелей байланысқа шыға аласыз.
Вы можете связаться с нами напрямую, отсканировав QR-код.

«Мұғалім — мектептің жүрегі.»